

FREDSTALENE FORBI:

**EU truer
Norge med
EØS-straff**

Side 13

FØRSTE ÆRESMEDLEM:

**Dag Seierstad
heidra av
landsmøtet**

Side 20

BOKOMTALE-SPECIAL:

**Les om den nye
årboka, freds-
vett og mye mer**

Fem bokomtaler, side 14-19

**FREI
EU F**
EU-traktaten
landene milta

STORTINGSVALGET 2013:

- Toner ned EU- drømmen

- – Høyre vil sende statsråder og embetsmenn oftere til Brussel. Men hva skal de der? Høyre er jo enige med EU i alt likevel, sier Heming Olaussen.
- Standpunkt har lest partiene sine nye programforslag om EU og EØS.

Side 4 og 5

**Meld
deg inn
med SMS**

Send følgende SMS-melding:
NEITILEU <DITT NAVN
OG POSTADRESSE> til
2090 (Kroner 150,-)

Av Heming Olaussen, leder i Nei til EU
Tegning Pål Hansen, alias UKRUT.no

Å bli med i EU nå er som å møte opp på fest klokka 2 om natta – halvparten av deltakerne er fulle og resten er gått hjem.

Vits fra Kroatia, sitert i Nationen 11. oktober

Handlingsrommets snørr og barter

Stortinget skal i løpet av vinteren behandle Stortingsmelding 5 (2012-13) Norges avtaler med EU, også kalt EØS-meldinga. Meldinga er basert på Soria Moria-erklæringens forutsetning om at Norge skal styres på grunnlag av EØS. Nei til EU mener at Norge vil være bedre tjent med en tosidig handelsavtale, der folkestyret blir gjenreist, og der EU får mindre makt over Norge. Det betyr oppsigelse av EØS. EØS-avtalen vil bli et viktig politisk debatt-tema i 2013, på mange partiers landsmøter, fram mot LO-kongressen og inn i stortingsvalgkampen.

Det er viktig å slå fast at regjeringa helt klart avgrensar seg mot en ny, utvidet EØS-avtale. På side 54 i meldinga

skriver de: «Etter regjeringens syn vil en helhetlig rammeavtale som dekker både Schengen-regelverket, andre någjeldende avtaler og øvrige områder, ikke være i norsk interesse». Dette er positivt! EU varslet i 2010 at de nettopp kunne tenke seg en slik mer altomfattende avtale, og har varslet at de vil komme med et nytt utspill før jul 2012 (denne lederen skrives 12. desember).

En annen viktig avklaring fra regjeringa er at den skriver (på side 63) at det er «uaktuelt å innføre regelverk som innsnevrer streikeretten». Dette vil åpenbart få bred støtte i

Stortinget, men hvor bred? Og hva kan skje dersom det blir regjeringsskifte?

For øvrig baserer meldinga seg på det nye mantraet om å bruke handlingsrommet i EØS. Nei til EU er varme tilhengere av å bruke handlingsrommet i EØS. Men handlingsrom-begrepet er uklart, og kan dekke både snørr og bart, symbolpolitikk og realpolitikk.

I et møte i UDs «Europaforum» 19. november introduserte Fredrik Sejersted begrepene «nedstrøms» og «oppstrøms» om begrepet handlingsrom. Med «nedstrøms» mente han påvirkning fra norsk side overfor EU for å påvirke EU-lovgivning før den er vedtatt.

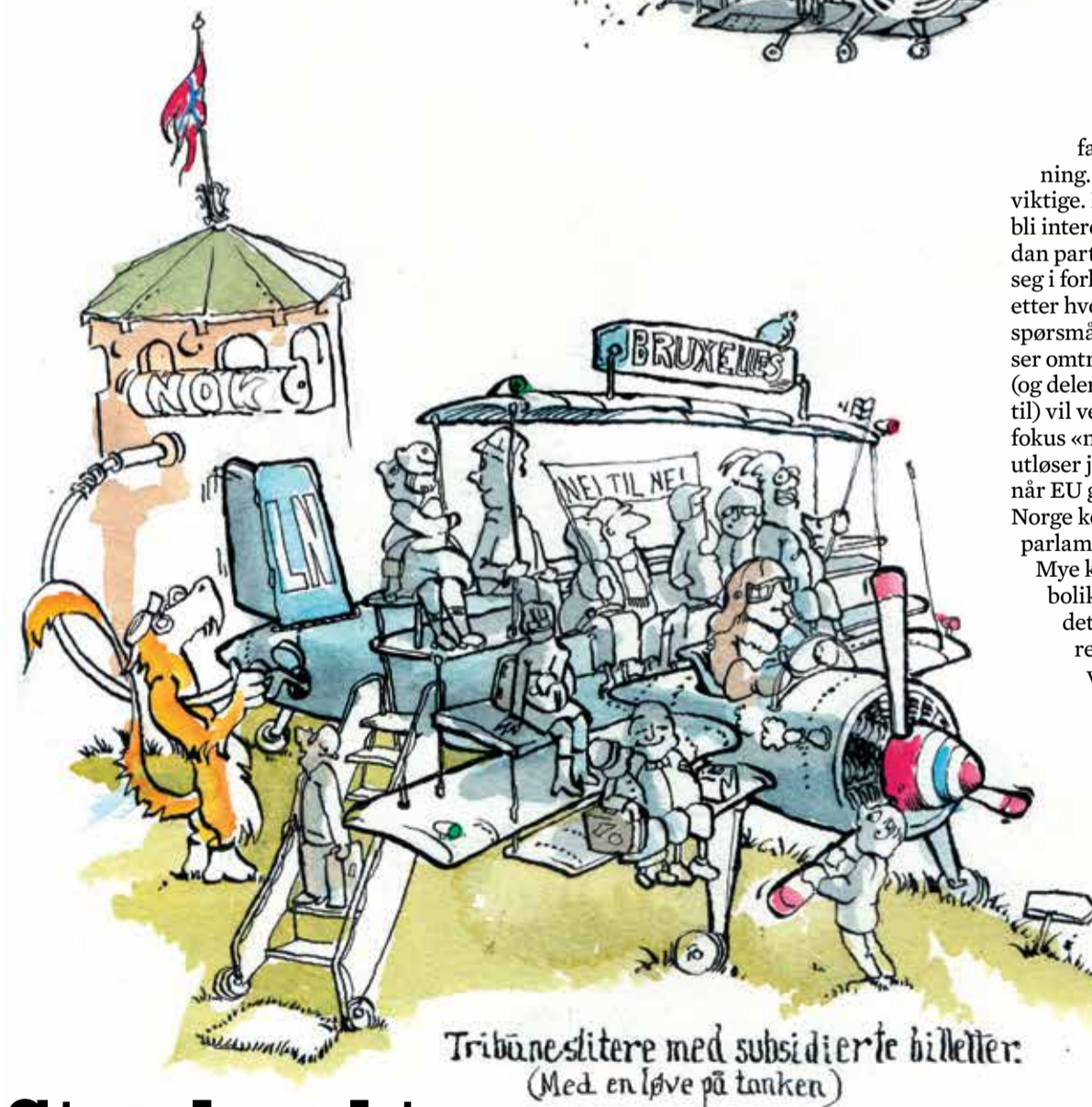
«Oppstrøms» innebærer at lovvedtaket er fattet og Norge må ta stilling til det. Det gir faktisk en viss mening. Begge deler er viktige. Men det er og skal bli interessant å se hvordan partiene posisjonerer seg i forhold til dette, alt etter hvor de står i EU-spørsmålet. Jeg tror det ser omtrent slik ut: Høyre (og deler av AP og noen til) vil ventelig ha ensidig fokus «nedstrøms». Det utløser jubel i den leiren når EU generøst tilbyr Norge kontor i selve EU-parlamentsbygningen. Mye kan sies om symbolikken, men om dette betyr noen reell norsk påvirkning på EU-

parlamentets lov-behandling gjenstår å se. Litt i samme gate ser vi når Høyres Nikolai Astrup foreslår at norske politikere skal få dekket reise og opphold om de drar til Brussel, om lag på samme måte som når de drar til FN's hovedforsamling om høsten. Her er symboleffekten overveldende og realpolitikken nær null.

Å framstille Norge som et land på sidelinja, er Høyres drømmefortelling om Norge og EU. Da er det viktig å huske at Høyre er det eneste partiet som aldri har villet bruke vetoretten mot noe direktiv fra EU! Hva Høyre skal i Brussel kan man derfor lure på.

På den andre ytterkanten har vi SV, SP, deler av AP og til dels KrF, som mener Norges interesser må hevdes tydeligere og sterkere overfor EU, om så med bruk av reservasjonsretten. SP har lansert en egen strategi for reforhandling av avtalen. FrP er i en mellomposisjon, mens det er vanskeligere å tyde Venstre. Det som er bra, er at Norge faktisk har hevdet sine interesser tydeligere den siste tida. Veto mot postdirektivet har ikke ført til det nevnte Sejersted spådde, da han etter Arbeiderpartilandsmøtet uttalte at dette «ville kunne bety opphevelse av deler av EØS-avtalen». Derimot har vi sett norsk suverenitetshevdelse på områder som tollvern, off-shore sikkerhet, samferdsel, forbrukerinteresser med mer. Vi ønsker mer av det!

Om handlingsrommet blir en realitet eller symbolpolitikk vil bli testet gang på gang det kommende året. Overnasjonalt finanstilsyn, Høyesteretts behandling av allmenngjøringsloven, diverse samferdselssaker, bankinnskudd, differensiert arbeidsgiveravgift, helsedirektivet – konfliktsakene står i kø. Det blir derfor spennende å se hvilke signaler Stortinget og partiene vil sende om EØS og handlingsrommet i behandlinga av EØS-meldinga seinere i vinter.

Standpunkt

TIPS OSS! Standpunkt-redaksjonen blir alltid glad for tips fra leserne. E-post: standpunkt@neitil.no | SMS: Send NTEU tips [ditt tips] til 2030

Ansvarlig redaktør: Heming Olaussen
Redaktør: Sindre Humberset
Layout: Eivind Formoe
Redaksjon: Hildegunn Gjengedal og Dag Seierstad.
Korrektur: Jens Kihl.

Opplag: 32 000
Post- og besøksadresse: Storgata 32, 0184 Oslo
Kontakt oss: standpunkt@neitil.no
Telefon: 22 17 90 20
Redaksjonen avsluttet: 18.12.2012.

Medlemskap i Nei til EU koster 320,- kroner pr. år, og kan betales inn til kontonummer 7874 05 01517.
Trykkansvarlig: Datatrykk

Annonser og istikk: Ta kontakt for pris og informasjon. Budskapet i annonser og istikk står for annonsørens regning og trenger ikke være sammenfallende med Nei til EUs syn.

De tre EU-presidentene: Herman Van Rompuy, president i EUs råd, José Manuel Barroso, president i EU-kommisjonen, og Martin Schulz, president i EU-parlamentet, fikk en pause fra krise og kritikk da de ble hyllet under tildelingen i Oslo 10. desember.

FOTO: EU-PARLAMENTET

VILLE TOPPLEDERNE I EU FÅTT SAMME HYLLEST NOE ANNET STED ENN I OSLO?

Fredspris med slagside

Endelig kom topplederne i EU til «sine egne» og fikk en hyllest som de ikke kunne ha fått ellers i Europa. De kunne noen timer vende ryggen til ei krise som aldri tar slutt og til ei endeløs rekke av toppmøter der de aldri klarer å bli enige seg i mellom om veien ut av gjeldskriser, arbeidsløshet og stadig djupere håpløshet for millioner av mennesker.

I den norske debatten om fredsprisen har det meste dreid seg om hvorvidt EU har bidratt til fred i Europa. I den debatten har ett perspektiv vært lite framme. Den kalde krigen fra 1947 delte Europa i to på en måte som rydda til side enhver fare for krig mellom land vest for jernteppet. Mer enn noe annet var det denne situasjonen – fastlåst til langt inn på 1960-tallet – som la grunnlaget for det stadig tettere samarbeidet i Vest-Europa på område etter område.

En mer alvorlig slagside i debatten har vært at den ikke har sett utover Europas grenser. Det er ikke til å komme utenom at fredsprisen ble gitt til en sammenslutning av stater med makt til å diktere samfunnsvilkår over store deler av kloden. Det kan derfor bli avgjørende for freden i verden hvordan EU oppfattes utafor Europa. Der hadde topplederne i EU knapt fått samme hyllest som i Oslo,

EU er i dag – sammen med USA – viktigste motstander for fattige land i så godt som alle internasjonale sammenhenger: I WTO, i Verdensbanken, i Det internasjonale valutafondet (IMF) og ved internasjonale miljø- og

Debatten om fredsprisen lukker øynene for at den grunnleggende sikkerhetskonflikten i dagens verden går nord-sør og ikke mellom land internt i EU

klimaforhandlinger. (Dokumentasjon fins i overflod på nettstedene til South Centre, Third World Network, Water Justice, Oxfam, Weed og på de lenkene du finner der.)

EU framstår som en overmektig motstander for fattige land på felt etter felt:

- EU vil ha rett til å opprettholde en landbruksstøtte og et importvern for landbruksvarer som EU gjennom IMF og Verdensbanken forbyr kriserammede u-land å ha.
- EU vil ha rett til å dumpe matvarer som utkonkurrerer fattigbønder i den tredje verden.
- Til gjengjeld setter EU inn straffetiltak (anti-dumpingtiltak) hvis import fra u-land truer arbeidsplasser i EU.
- EU vil ha internasjonale investeringsregler som gir storkonsern rettigheter som nasjonale og lokale myndigheter ikke kan gripe inn mot. Etter at slike regler ble blokkert i WTO, er tilsvarende regler tvunget inn i tosidige investerings og handelsavtaler.
- Som vilkår for å kjøpe mer mat og mer klær fra u-land, krever EU at de skal åpne markedene for tjenester.
- EU vil sikre storkonserns interesser ved å utvide WTO-regelverket om

patentrettigheter og andre såkalte «intellektuelle rettigheter» på tvers av hva fattige land er tjent med.

- EU forsvarer patentrettighetene til egne medisinkonsern mot krav fra u-land om å skaffe seg billige medisiner når dødelige epidemier truer.
- Når u-land havner i finanskriser, har EU gjennom IMF og Verdensbanken forlangt at slike u-land setter ned tollsatsene, kutter subsidier, sløyfer all valutakontroll.

Dette er ei liste som kunne gjøres mye lengre. Mange u-land lammes av en utenlandsgjeld som for en stor del skyldes private låneopptak. Gjennom IMF og Verdensbanken har EU krevd at u-land bare kan komme ut av gjeldskriser hvis de kutter i offentlige budsjetter, privatiserer offentlige tjenester, og lar være å subsidiere grunnleggende tjenester og matvarer.

EU har i de fleste internasjonale sammenhenger stått for en ubøyelig vilje til å tvinge i gjennom konkurransevilkår der alle parter, både sterke og svake, stilles mest mulig likt. Bak denne politikken står europeiske storkonsern som

organiserer seg stadig bedre for å få gjennomslag for interessene sine og som får legge premissene for hva EU skal slåss for internasjonalt.

På global basis føres det derfor en fortvilt kamp fra land i den tredje verden og en brei front av frivillige organisasjoner fra alle verdensdeler for å hindre nye liberaliseringsframstøt gjennom WTO, IMF og Verdensbanken. Det er ikke lett å vinne fram siden EU og USA har nær femti prosent av stemmene både i IMF og i Verdensbanken.

Det er foruroligende at en i debatten om fredsprisen lukker øynene for at den grunnleggende sikkerhetskonflikten i dagens verden går nord-sør og ikke sikkerhetskonflikten er uløselig knytta til fattigdommen, nød og arbeidsløsheten over store deler av kloden. Da er det ille at EU på så utallige måter gjør det vanskeligst mulig å bidra til verdige levekår i mange fattige land.

Dag Seierstad
Varamedlem til styret i Nei til EU

**Arbeiderpartiets leder
Jens Stoltenberg**

Foto: Arbeiderpartiet

Arbeiderpartiet legger frem programutkastet i begynnelsen av februar, og er derfor ikke med i oversikten.

**SVs leder
Audun Lysbakken**

Foto: SV

SV sier nei til norsk EU-medlemskap og vil «jobbe for å erstatte EØS-avtalen med en handelsavtale med EU. Det haster å sikre at EØS ikke kan overprøve tariffavtaler, at lovgivningen for arbeidslivet ikke kan svekkes av EU og at EU-regler ikke kan sette til side ILO-konvensjoner Norge har forpliktet seg til å følge». Reservasjonsretten må «tas aktivt i bruk av norske myndigheter». Partiet ønsker videre at «Schengenavtalen sies opp» og vil ha en «vridning av norsk matimport bort fra EU over til land i sør». SV mener Norge «må være med å bidra til å løse krisen i Europa, også gjennom lån til kriserammede land. [...] SV ønsker ikke at Norge bidrar til EUs nordiske kampgruppe.»

**Rødts leder
Bjørnar Moxnes**

Foto: Eivind Formoe

Rødt arbeider blant annet for: «At Norge ikke blir medlem av EU. Å få sagt opp EØS-avtalen. At Norge aktivt skal bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen. Å forsvare faglige rettigheter mot angrep med bakgrunn i EU-vedtak. Å hindre norsk tilknytning til euroen. Å hindre norsk tilknytning til EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Å si opp Schengenavtalen. Å forsvare faglige rettigheter mot angrep med bakgrunn i EU-direktiver, som vikarbyrådirektivet og tjenstedirektivet.» Partiet arbeider videre for at «inntil EØS-avtalen er sagt opp, må Norge kreve unntak for hele energisektoren», og å «lage nye ikke-diskriminerende regler for arbeidsinnvandring som også motvirker sosial dumping. Å melde Norge ut av EØS vil være det viktigste for å få til dette.»

**Senterpartiets leder
Liv Signe Navarsete**

Foto: John Øyslebø

Senterpartiet sier som ventet nei til norsk EU-medlemskap, og ønsker oppsigelse av EØS og ny handelsavtale. Senterpartiet vil utfordrer EØS-avtalen angående eksport av velferdsordninger. Motstand mot Schengenavtalen er ikke nevnt, annet enn som et debattspørsmål (hva mener du om medlemskap i Schengen?)

**Kristelig Folkepartis leder
Knut Arild Hareide**

Foto: Marianne Granheim Trøfflat

KrF hegner om EØS og åpner for et EØS+: «KrF mener at de nåværende tilknytningsformer til EU fremdeles tjener landet vårt best. Det vil imidlertid være viktig for Norge å følge aktivt opp nye samarbeidsinitiativ i EU i tråd med norske interesser og prioriteringer.» Videre heter det: «EØS-avtalen innebærer imidlertid også demokratiske utfordringer ved at det tas beslutninger i EU som Norge i liten grad har mulighet til å delta i. [...] Vi må utnytte det handlingsrommet vi har og våge å bruke vår uavhengige stemme. Reservasjonsretten i EØS må kunne benyttes aktivt i særlige viktige spørsmål.» KrF ønsker også at «import av landbruksvarer fra EU bør erstattes med import fra fattige land.»

Standpunkt følger partienes programprosesser, og vil vise h

HANDLEROMMET, EØS-DEBATT, MEN INGEN EU-SØKNAD:

EU og EØS i Stortings

Standpunkt ser på programforslagene til de politiske partiene. Japartiene toner ned EU-medlemskap og neipartiene vil si opp EØS-avtalen.

I oversikten kan du lese hovedpunktene fra programforslagene som omhandler EU og EØS. Programmene blir endelig vedtatt på partienes landsmøter til våren. Hovedtrekkene er at Høyre toner ned støtten til EU-medlemskap, FrP overlater spørsmålet til folkeflertallet. Rødt, SV, Senterpartiet og KrF er mot EU-medlemskap. Det

mest interessante partiet i denne sammenhengen er Venstre, som har to alternativer i sitt programforslag: Ett som går inn for EU-medlemskap, og ett som vil fortsette med EØS-avtalen.

Avviser ikke EU-søknad
Venstre er også det eneste av de borgerlige partiene som ikke avviser EU-søknad dersom det blir borgerlig regjering etter valget. I følge NTB 7. desember ønsker ikke Venstre at de borgerlige partiene skal garantere at medlemskapsdebatten ikke kommer opp, men nestleder Terje Breivik sier at medlemskaps spørsmålet

«virker rimelig uaktuelt de neste fire årene».

De aktuelle regjeringspartiene avviser derimot en medlemskapsdebatt.

– Dette er så uaktuelt som det kan få blitt, sier Fremskrittspartiets utenrikspolitiske talsmann Morten Høglund til Dagsavisen.

Han mener det vil være misbruk av tid og ressurser å bruke krefter på noe som er i strid med flertallet i befolkningen.

Heller ikke i ja-partiet Høyre vil EU-medlemskap være aktuelt dersom de borgerlige vinner valget.

– Jeg kan ikke se at det kommer til å bli aktuelt de nærmeste fire årene, sier stortingsrepresentant Nikolai Astrup (H) til NTB.

Kristelig Folkeparti vil kreve at en regjering sammen med jpartiet Høyre må ha en såkalt selvmordsparagraf som sier at regjeringen blir oppløst hvis medlemskap i EU kommer på dagsorden.

– Jeg ser det som helt utenkelig at KrF vil iverksette et arbeid med sikte på EU-medlemskap, sier KrFs parlamentariske leder Hans Olav Syversen.

EØS-debatt og handlerrommet

Rødt, SV og Senterpartiet ønsker å erstatte EØS-avtalen med en handelsavtale. KrF, Venstre og FrP vil holde fast på EØS-avtalen. Også for Høyre er det viktig å holde på EØS-avtalen så lenge målet om EU-medlemskap ikke er innfridd. KrF ønsker å utnytte handlingsrommet og mener reservasjonsretten må kunne benyttes aktivt. FrP ønsker å reforhandle EØS-avtalen for å hindre eksport av velferdsordninger. Venstre har ingen formuleringer om å utnytte EØS-avtalen bedre.

Heming Olausen, leder i Nei

**Venstres leder
Trine Skei Grande**

Foto: Venstre

Venstres programutkast har to alternativer om EU-medlemskap. De er enige om at «Venstre var pådriver for og har vært en forsvarer av EØS-avtalen.» Det ene alternativet skriver videre at «Norge på lang sikt vil være best tjent med et fullt medlemskap. Et medlemskap i EU vil gi Norge politisk innflytelse og større muligheter til å ivareta norske interesser». De mener det er lite aktuelt med en EU-søknad i neste periode. Det andre alternativet skriver at: «Det ligger ikke til rette for å starte en ny EU-debatt i Norge de nærmeste årene. Derfor vil Venstre at Norge skal videreutvikle samarbeidet med EU basert på EØS-avtalen». Begge avslutter med at «Hvis spørsmålet om EU-medlemskap blir aktualisert, kan det kun avgjøres av Stortinget etter en ny folkeavstemning.»

**Høyres leder
Erna Solberg**

Foto: Høyre

Det mest påfallende med Høyres programforslag er hvor lite som står om EU/EØS. De slår fast at: «Tilgang til EUs indre marked gjennom EØS-avtalen er en viktig forutsetning for å sikre velferden i det norske samfunnet. Samtidig gir ikke avtalen tilstrekkelig medbestemmelse over viktige saker som påvirker oss. Norges sikkerhetspolitiske behov ivaretas i stor grad gjennom NATO, men et norsk medlemskap i EU vil ytterligere kunne styrke Norges sikkerhet på sikt. [...] Spørsmålet om medlemskap i EU skal avgjøres ved folkeavstemning. Så lenge Norge ikke er medlem, vil Høyre prioritere en mer aktiv europapolitikk.» Videre vil partiet: «Prioritere tilstedeværelse i EU-sammenhenger og styrke koordineringen av regjeringens arbeid med EU- og EØS-saker. Involvere Stortinget mer aktivt i arbeidet med EU- og EØS-saker.»

**Fremskrittspartiets leder
Siv Jensen**

Foto: Frp

Fremskrittspartiet krever reforhandling de delene av EØS-avtalen som angår velferdsordninger, og vil: «fremme en rekke tiltak for å forhindre eksport av velferdsordninger, samt gå inn for at EØS-avtalen bestemmelser knyttet til arbeids- og velferdsordninger reforhandles». Partiet vil «respektere folkets syn i en eventuell folkeavstemning om norsk EU-medlemskap», fjerne «særnorske regler som blant annet forbyr innførsel av produkter som er lovlige i EU», påpeke at den norske eksporten av olje og gass dreier seg om viktige nasjonale ressurser som skal være underlagt norsk lovgivning og jurisdiksjon, «heve terskelen for å få del i norske velferdsgoder i forbindelse med økt arbeidsinnvandring fra EU» og vurdere «fortløpende om Norge er tjent med fortsatt medlemskap i Schengen».

vilke partier som mener hva om EU.

svalget 2013

til EU, mener praksis vil vise hvor mye handlingsrommet er verdt.
– Det å bruke det såkalte «handlingsrommet» i EØS er blitt det nye mantraet, i sær for de som forsvarer EØS-avtalen. Så skal det bli interessant å se hva de ulike partiene legger i dette. Noen signaler er allerede kommet. KrF mener det bør bety en mer aktiv bruk av veto-retten. Jeg vil tro at SP og SV er enige i det, kanskje også FrP, sier Olaussen.
Høyre skriver at de vil prioritere en mer aktiv europapolitikk. De vil «Prioritere

tilstedeværelse i EU-sammenhenger og styrke koordineringen av regjeringens arbeid med EU- og EØS-saker. Involvere Stortinget mer aktivt i arbeidet med EU- og EØS-saker».
– Høyre er som kjent det eneste stortingspartiet som aldri – ikke en eneste gang – har gått inn for å bruke reservasjonsretten i EØS, sier Olaussen.
– Det betyr at partiet har ment at det aldri noen gang har kommet et direktiv eller en forordning fra EU som i alvorlig grad truer vitale norske interesser. For Høyre krymper bruken av «handlingsrommet»

ned til å sende flere statsråder og embetsmenn oftere til Brussel. Men hva skal de der? Høyre er jo enige med EU i alt likevel!
– Høyre er det mest servile EU-partiet vi har i Norge. Med Høyre i regjering kan statsrådene spare seg turen til Brussel. EU er allerede fullt ut representert i en eventuell regjering Erna Solberg. Per stedfortreder, slår Olaussen fast.
Av Sindre Humberset
sindre.humberset@neiteilieu.no

Arena-trøbbel for fakkeltog

■ **28. november** melde ABC Nyheter at Arena senter for europaforskning var tilslutta ja-sida sitt fakkeltog, Alliansen Fakkeltog for fred. Dette viste seg å være feil. I ei oppdatering av saka heiter det at Arena «ser fredsprisen til EU som en viktig og interessant tildeling, men presiserer at senteret ikke har gått ut med noen støtte på facebook-siden til Europabevegelsens fakkeltog.» Senteret seier at det som på Facebooksida til

fakkeltog kan sjå ut som at Arena «likar» fakkeltog, reelt sett er at fakkeltog «likar» Arena. ABC Nyheter skriv vidare at «Arena, under ledelse av professor Erik Oddvar Eriksen, er dermed eneste organisasjon utenom arrangørene selv, som blir likt av fakkeltog-arrangørene.»

Gjorde EU-president glad

■ **Martin Schulz** er ein av tre EU-presidentar. Han måtte heilt til Noreg for å høyre nokon snakke pent om unionen. «Nobelkomiteens leder Thorbjørn Jagland holdt en mer entusiastisk tale for EU enn jeg de siste årene har hørt innenfor unionen. Jeg trodde han ville slutte med å annonsere at Norge slutter seg til Den europeiske

union», sa Schulz til NRK 11. desember. «Men jeg vet jo at det ikke vil skje – og hvorfor», heldt Schulz fram med et smil, og viste dermed at han har forstått meir enn store delar av den norske jasida.

EUs håndtering av finanskrisa

■ **Aust-Agder Nei til EU** ønsket å sette fokus på EUs håndtering av finanskrisa og arrangerte derfor et åpent møte om dette temaet 15. oktober i Arendal. Lill Fanny Sæther som er fylkessekretær for Nei til EU i Akershus og Vestfold samt fungerende

faglig sekretær i Nei til EU var invitert til å holde en innledning. Lill viet mye av innledningen til finanskrisen i Irland.
Etter det åpne møtet og en matpause fortsatte Aust-Agder Nei til EU med sitt fylkesrådsmøte.

Sexy EU i Oslo

■ **Dagbladet** melde 11. desember at «EU ble sexy i Oslo». Avisa skreiv om EU-parlamentspresident Martin Schulz: «Det var da han ble hyllet av fakkeltog utenfor Grand Hotel i går at presidenten i EU-parlamentet fikk

en spesiell følelse. 'Jeg fikk en følelse i Oslo. Vi er fortsatt ganske sexy:» Mange av Standpunkt sine lesarar vil også vere samde i at seksuelle kjensler om EU er ganske spesielt.

VARME ORD & STIKK I SIDA

■ Standpunkt vil i dette nummeret dele ut Varme ord og Stikk i sida til:

Varme ord
Hedda Langemyhr
Norges Fredsråd

Sto midt oppe i fredsprisstørmen med klar og tydelig tale. Bedre å være på parti med Desmond Tutu og Syriza enn med EUs eliter og deres norske ditto.

Stikk i sida
Thorbjørn Jagland
Leder av Nobelkomiteen

Misbrukte Nobelkomiteen til å realisere sin «europiske drøm». Nobelprisen blir neppe den samme etter dette.

NY RAPPORT FRÅ DE FACTO:

Kan miste kontrollen over helsepolitikken

Skal EF-domstolen no få bestemma over helsevesenet vårt? Dette spør Roar Eilertsen, utgreiar for De Facto.

På oppdrag frå Fagforbundet og Nei til EU har han utarbeidd ein rapport om pasientrettsdirektivet som no står på trappene for å bli vedtatt i Noreg.

I rapporten EUs pasientrettighetsdirektiv – mot et europeisk helsemarked blir det vist korleis direktivet vil vera med på å opna opp det norske helsemarknaden for private aktørar.

– Hovudargumentet mot direktivet er at det legg til rette for meir marknad innanfor det som er kjerneoppgåvene til velferdsstaten; nemleg å sikra eit godt helsevesen til innbyggjarane. Eg meiner vi her står andsynes mange store utfordringar for framtidens helsevesen og eg fryktar at vi står i fare for å få eit todelt helsevesen, seier Eilertsen.

– Direktivet hjelper marknaden til å frambringa private tilbod og er eit direktiv for å fremja større flyt av tenester på helsemarknaden. I dag står det offentlege for finansieringa av 86 prosent av helseutgiftene i Noreg, og det offentlege har fridomen til å inngå avtalar eller til å ikkje inngå avtalar med private aktørar i helsesektoren. Dette direktivet vil svekkja denne fridomen.

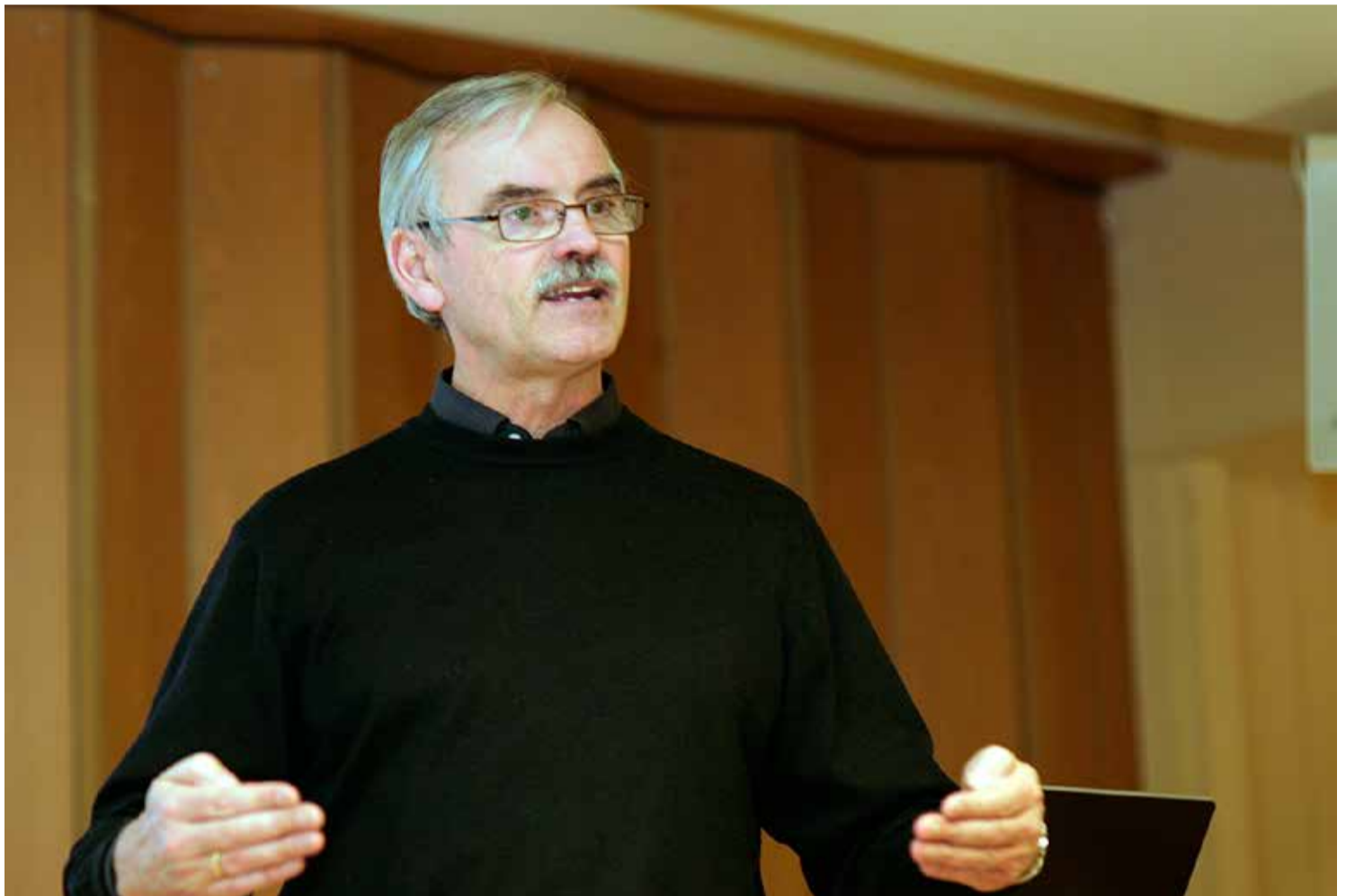
Direktivet om pasientrettar ved grenseoverskridane helsestenester («helsedirektivet») er no ute på høyring. Direktivet er vedtatt i EU og medlemslanda har frist til 25. oktober 2013 med å ta det inn i nasjonalt lovverk.

Ein del av marknaden

– Kort fortald går direktivet ut på at ein i større grad enn tidlegare skal kunne velja å få helsestenester i utlandet. Noko av det nye som pasientrettsdirektivet gjer, er at det utvidar EUs helsemarknad til også å gjelda sjukehusbehandling. Sjukehusbehandling er i direktivet definert som behandling som krev minst ei overnatting.

Både EU og Norge har i dag reglar for grenseoverskridande helsehjelp. Personar som er på besøk, på ferie eller jobbar i eit anna EU/EØS-land har rett til naudsynt helsehjelp, og då betaler heimlandet. Ein kan også bli vist til gratis helsehjelp i utlandet om ein ikkje kan få naudsynt behandling i Noreg innan det som reknast for ein medisinsk forsvarleg frist.

– Men med pasientrettsdirektivet har vi no rett til å velja

Pasientrettsdirektivet. Roar Eilertsen i De Facto slår fast at retten til å få helsetenester i utlandet kan gå ut over styringa over helsepolitikken. I tillegg er smittevern, personvern og journalar som skal følgje pasienten moglege problem med direktivet, seier.

FOTO: EIVIND FORMOE

sjukehus og der heimlandet skal betala rekninga, i alle fall delar av rekninga, fortel Eilertsen.

Førehandsgodkjenning

Ifølgje direktivet er førehandsgodkjenning ein lovlig måte å leggja hindringar på den frie flyten av sykehustenester, dersom ein kan grunnge det med «tvingande allmenne omsyn». Slike omsyn kan i følgje direktivet vera behovet for å planleggja og sikra eit breitt spekter av behandling av høg kvalitet i landet, og for å halda kontroll på kostnader og hindra sløsing med økonomiske, tekniske og menneskeleg ressursar. Dette er i tråd med tidlegare dommar i EU-domstolen. Men førehandsgodkjenning er berre lovleg dersom den er «egnet, nødvendig og forholdsmessig for å nå formålet», som det heiter i EU-jussen.

– Til sjuande og sist er det opp til domstolen å avgjera om ei ordning med førehandsgodkjenning praktiserast på ein lovleg måte. Det vil vera noko heilt nytt at domstolen også av-

gjer saker innanfor helsesektoren, seier Eilertsen.

– Det er også fleire andre argument mot direktivet. Kva med smittevern? Er det godt ivarettat? Personvern og journalar som skal følgja pasienten over grensene? Det er også lett å sjå føre seg at det vil oppstå språkproblem når ein skal velja behandling og sjukehus. Her er det mange element som ikkje er godt nok utgreidd i direktivet, slår Eilertsen fast.

Røter i tenestedirektivet

Pasientrettsdirektivet har vore omstridd i EU og har hatt fleire versjonar. I 2004 vart helsetenester teken ut av tenestedirektivet («Bolkestein-direktivet») fordi å likestillta helsetenester med andre kommersielle tenester, viste seg å vera for omstridd. Sidan helsevesenet er organisert og finansiert svært ulikt i medlemslanda, og sidan innføringa av ein felles marknad vil få store konsekvensar for moglegheitene landa har til sjølv å styra utviklinga i sektoren, vart motstanden for stor til å få gjen-

nomført helsetenesteditivet i si opprinnlege form.

Heilt sidan slutten av 1990-talet har EF-domstolen i fleire einskildsaker slått fast at også det å levera og motta helsetenester skal vera ein del av unionens frie tjenestemarknad. Tenesteytarar og borgarar skal i prinsippet fritt kunna levera og motta helsetenester i heile EU-området, og personar har rett til å få behandling i andre land enn der man normalt bur eller har trygderettar. Ein har rett til refusjon av utgifter til helsehjelp mottatt i andre land etter same reglar som i sitt eige land. Stykkprisfinansiering vil mest sannsynleg vera betalingsmodellen.

– Pasientrettsdirektivet framstår som eit klassisk EU-kompromiss, meiner Eilertsen.

– Her freistar ein å balansera medlemslandas motvilje mot å gje frå seg nasjonal styring over eit viktig område mot den indre marknaden ustoppelige trykk for auka integrering og harmonisering. På den eine sida heiter det at direktivet re-

FAKTA

Pasientrettsdirektivet

■ Direktivet er no ute på høyring med høyringsfrist 16. januar.

■ Nei til EU skal bruka rapporten frå De Facto som grunnlag for vår høyringssvar og vil vil arbeida for at andre også sender inn høyringssvar.

spekterer medlemslandas rett til sjølv å organisera og levera helsetenester slik de ønskjer (§ 1), samstundes som heile kjerna i direktivet er eit sett reglar som innskrenkar den handlefridomen landa har og pressar frem harmonisering fram mot ein felles europeisk helsemarknad, avsluttar Roar Eilertsen.

Av Eva Marie Mathisen
eva.marie.mathisen@neitileu.no

Medieblikk

Av Sindre Humberset

■ Denne

utgåva av Medieblikk vil handle mest om **fredsprisen til EU**. Hendingar som involverer Thorbjørn Jagland har jo ein tendens til å skape reaksjonar, også fredspristildelinga.

■ Då Jagland

12. oktober kunngjorde at EU fekk prisen, var reaksjonane på **Facebook** mange og sterke. «Det ironiske er jo at om Noreg HADDE vore medlem av EU, kunne AP i si tid sparka Jagland ut til **hans elska EU** i staden for å sparka han inn i Nobelkomiteen. Og då hadde EU ikkje fått fredsprisen. Så her ser vi kordan maktspelet i toppen av AP får **internasjonale følgjer**», skriv ein erfaren Nei til EU-ar.

■ «Da har **Jagland** jamen fått ennå et drømmestopp på sin nobelreise. Siste stasjon er når han til neste år deler ut prisen til **seg selv og Nobelkomiteen** for dens store klokskap», er ein annan kommentar på nettmediet.

■ Humornettstaden **Opplysningskontoret**

oppsummerer fredsprisen greitt 12. oktober: «**Obama** fikk prisen for ikke å være Bush. EU får prisen for ikke å starte 3. verdenskrig».

■ Midt i sin største siger nokonsinne, fredsprisen til EU, fann **Europabevegelsen** ut at dei «Gir opp norsk medlemskap». «**Ja-sida gir opp kampen**», heitte det i Klassekampen 29. november.

«Vi erkjenner at debatten om norsk medlemskap er død for øyeblikket, og at vi opererer i en politisk situasjon som gjør det nødvendig å tenke nytt», seier Kirsti Methi, generalsekretær i Europabevegelsen til avisa. Europabevegelsen er lei «**ja-stempel**», melder avisa: «For oss er det virkelig en utfordring å måtte operere i et landskap der ja eller nei til medlemskap alltid blir et premiss for enhver uttalelse eller aksjon». Vi som har sett **logoen** (biletet) til Europabevegelsen kan forstå korleis eit slikt ja-stempel kan ha oppstått.

■ Om ikkje denne kunngjeriinga var dramatisk nok, viser det seg at dette er ein stor dag

Bok

MORSOMT OG ÆRLIG FRA EU-TILHENDER:

Veien til det forjettede land

Kjetil Wiedswang

Journalist i Dagens Næringsliv, Kjetil Wiedswang, er en av Norges mest konsekvente EU-tilhengere. Han har skrevet en interessant, innsiktsfull og tidsvis morsom bok om EUs historie og utvikling, og forholdet mellom Norge og Unionen. Den er instruktiv og lærerrik, pedagogisk og fornøyetelig. Jeg er uenig i konklusjonene hans, men mener likevel dette er en bok som bør være et «must» for alle EU-motstandere og -kritikere. Hvorfor? Fordi Wiedswang er herlig fri for alle de tildekingsmanøvrene som så mange på norsk ja-side er så fulle av. Han forteller masse fra «bakrommene», fra historien om cognachandler Jean Monnets ideer og metoder, til en beskrivelse av dagens EU, som han omtaler slik: «EU er udemokratisk, elitistisk, småkorrupt, politisk dysfunksjonelt og konkurs». Wiedswang mener at Norges naturlige plass er nettopp der. Det sier mye.

Her finner du historien om utviklinga av den såkalte «EØS-kontingenten». Om EUs press, som gikk så langt ved siste korsvei at til og med Jonas Gahr Støre kalte EU for «ublu og uanstendig». Nei til EU og KrF var helt enig med Støre, men hvor var alle andre? Media? Når EUs og Norges interesser står mot hverandre, har EU i sannhet mange gode hjelpere her til lands.

Her finner du historiene om hvordan ja-elite tenkte etter nederlaget i 1994, og betenkelighetene ved å skulle basere seg på en EØS-avtale som egentlig kun var ment som en overgangsordning inn i EU. Her er flere fornøyetelige små beretninger om skuffelser og sorger over folkets nei, men også interessante fortellinger om EUs press mot Norge i kampene om gassfor-

handlingsutvalget og laksestriden. Det er en ja-mann som skriver, men det er en ganske åpen ja-mann. Det er forfriskende. Det betyr ikke at alt er helt sant, eller hele sannheten. Med tanke på den panegyriske hyllest folk som Jagland og andre med ham har gitt EU i samband med Nobels fredspris, er Wiedswangs bok nesten som en forfriskende avrivning å regne – sjøl om også han mener at EU er et fredsprosjekt. Det skulle bare mangle.

Til gjengjeld har han en ganske så redelig gjennomgang av årsakene til at flertallet i Norge to ganger har stemt nei til norsk EF/EU-medlemskap. På sidene 313-317 er det lite spor av nisslue-idiotisering, sjøl om jeg ikke vil underskrive alt forfatteren skriver. Et eksempel: «Den norske nasjonalismen ble folkelig på en helt annen måte enn i de fleste andre land. Da den norske arbeiderbevegelsen vokste fram, manglet den en sterk internasjonalt tendens. Den reaksjonære nasjonalismen var aldri noen reell utfordrer og partiet Nasjonal Samling var på rask nedtur de siste årene før annen verdenskrig.» Et hovedanliggende for Wiedswang ved å skrive «Europaveien» har vært å få fram at Norge etter hans syn med nødvendighet vil bli medlem av EU. Han tidsbestemmer til og med datoen, for riktig å erte opp nei-siden, til 25. september 2022 – på dagen 50 år etter det første folkeavstemmings-neiet. Han anfører økonomiske og sosiologiske argumenter i en indre logikk. Enten kommer det til å gå

utforbakke økonomisk med Norge på grunn av skyhøy lønnsvekst, ensidig satsing på olje og gass og boligboble. Da blir EU gode å ha som nødhavn når boblene brister. Eller så går det fortsatt veldig godt, men da får vi så mange arbeidsinnvandrere og flyktninger, og så sterk sentralisering at «alle blir Oslofolk». Altså ja-folk, i følge Wiedswang. Jeg var sjøl på presentasjonen av boka hans, og kunne da fortelle ham og de tilstedeværende journalistene at Nei til EU faktisk har undersøkt litt om hva våre nye landsmenn mener om EU. Svaret? Akkurat som nordmenn flest. Her kan det nok hende ja-mannen forlot det kunnskapsbaserte og baserte seg på sitt indre håp. Og det kan man jo ikke nekte ja-folk. Å håpe. Og drømme. Men så var det den gjenstridige virkeligheten.

Av Heming Olausen
heming.olaussen@neitileu.no

Kjetil Wiedswang: Europaveien. EU, krisen og vi andre

Schibsted forlag 2012
351 sider

for **Kirsti Methi** på andre måtar også. «Klassekampen møtte henne i går, på årsdagen for folkeavstemningen i 1994. For første gang på 18 år **gikk hun ikke kledd i**

svart for å markere dagen da Norge stemte nei.» Avisa spør om det er eit symbol for endringa Europabevegelsen går gjennom? «I disse dager er jeg så glad for fredsprisen at jeg rett og slett glemte det, men ja, kanskje er det egentlig et uttrykk for at også jeg går videre». Standpunkt gratulerer med at

18 års sorgarbeid er over.

■ 10. desember var forventningane store til kva Twitter skulle kome opp med av gullkorn. Gullkorna kom, men den mest omtalte saka handla overraskande nok om **noko heilt anna** enn fredsprisen. I staden var det **Kystverket** som fekk re-

kordomtale med meldinga og biletet: «Slik gikk det da Kystverket **bestilte to kaker** med teksten 'God Jul' på begge kakerne. Vi fikk kun én.»

■ Men også fredsprisen utløste interessante utspel. **Retorikk ekspert** og lektor ved Markedshøyskolen, **Kjell Terje Ringdal**, analyserte talane under tildelinga av fredsprisen for Aftenposten 10. desember. «I et norsk perspektiv vil jeg si at de 700 som gikk i demonstrasjonstog mot prisutdeling til EU søndag kveld burde få et **tre ukers tvangsopphold** hvor de måtte høre igjennom disse talene om igjen og om igjen helt til de kunne dem utenat», sa Ringdal, til stor glede for kommentariatet på twitter. «Han vil sende heile Nei-toget i **konsentrasjonsleir**. Kan kalle det mykje, men retorisk schvoong har det jo», skriv Stian Oen.

■ Det var sjølvstgt ikkje berre EU-tilhengarane som hadde interessante utspel. **Senterungsdomsleiaren Sandra Borch** forsøkte å setje fredsprisen i eit større perspektiv. «Det beste med denne dagen er at kronprinsessen og dronningen **stiller i pels** på utdelingen. Fantastisk!» Og med det klarte ho å drage oss inn i den einaste debatten som er meir **polarisert og uforsonleg** enn EU-debatten, nemlig pelsdyrdebatten.

■ Svein Tustaad

er ein av dei relativt få EU-tilhengarane med bakgrunn i SV. I vekebrevet Mandag Morgen 9. desember tok han eit sterkt sjølvkritisk oppgjær: «Det overraskar ikkje meg at Europabevegelsen legg ned seg sjølv som tradisjonell kamporganisasjon for EU. Eg er jo med der. Og dei politiske prosjekta eg er med i, ender før eller seinare i **fadese**», skriv han.

■ Medieblikk har ikkje nemnt Thorbjørn Jagland sin **engelskuttale**. Derimot vil vi nemne **Stian Berger Røsland**, byråtleiar i Oslo, som skriv på Twitter om «En flott seremoni #Nobel. **Van Rompseys** tale var et høydepunkt». Artig versjon av Van Rompuy, må vi seie.

PÅ NETT MED NEI TIL EU

WEB: neitileu.no (Nei til EUs nettsider) TWITTER: twitter.com/neitileu (Viktige kunngjøringar)

FACEBOOK: facebook.com (Søk etter neitileu)

Av Sindre Humberset
Redaktør for Standpunkt

Fin markering mot fredsprisen til EU. Fakkeltog mot at EU skulle få fredsprisen var ei fin oppleving for oss som var med, men jasida står att som vinnarane etter tildelinga.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

KORLEIS KLARTE JA-SIDA Å MOBILISERE FLEST?

Fredsprisdemo-sjokket

■ Reaksjonane då Thorbjørn Jagland, leiar av Nobelpris-komiteen, 12. oktober offentliggjorde at EU fekk Nobels fredspris 2012 var sterke og i overveldande grad negative. 550 personar melde seg inn i Nei til EU i løpet av helga, og på sosiale media vart tildelinga grundig latteleggjord. Ekspertar og fredsaktivistar kom med sterkt kritiske vurderingar. Noregs Fredsråd kunngjorde at dei ikkje kom til å arrangere det tradisjonelle fakkeltog til ære for fredsprisvinnarane.

Med ein slik reaksjon var det sjølv sagt at motstanden mot tildelinga måtte markerast. Aktivistar i Nei til EU kravde fakkeltog og bussing av demonstrantar inn frå heile landet. Til saman 50 organisasjonar samla seg bak Fredsprisinitiativet 2012 EU ingen verdig vinner.

Antiklimaks

Så kom dagen for det store fakkeltog, 9. desember. Dei fleste bussane som skulle køyre demonstrantar til Oslo hadde i siste liten vorte avlyste. Appellantane var klare, men kvar vart det av folkemengdene? Dei få, men engasjerte, demonstrantane klarte ikkje å

fylle opp Youngstorget. 700 til 1250 hadde møtt opp, avhengig av kven ein spør. Appellane var fine og stemninga var god, men vi var langt unna målet om 2000 deltakarar.

Dagen etter var som venta prega av høgtstående gjestar frå EU og medlemslanda, seremoni, pomp, prakt og talar. Thorbjørn Jagland og EUs råds-president Herman Van Rompuy traff stemninga godt, og minte tilhøyrarane om verdien av freden som storparten av Europa har nytt godt av etter andre verdskrigen.

Fakkeltog til ære for EU, *Alliansen fakkeltog for fred*, samla om lag 2000, vart ein stor suksess og overskugga heilt toget dagen før.

Sviande kritikk

Simen Tallaksen omtalte fakkeltoga i Klassekampen 12. desember som «en etterlengtet seier» for Europabevegelsen. Fakkeltog deira danka ut «de sure motstanderne av fredsprisen». Begge sider hevda at debatten ikkje handla om norsk EU-medlemskap. «Likevel har fortellingen om EU som fredsskapende prosjekt vært blant de viktigste argumentene for

ja-sida i flere år. [...] Dessverre har ikke motstanderne presentert like gode argumenter mot selve grunnfortellingen bak fredsprisen».

Motstandarane snakka om krisa, sosial uro og våpenhandel, men få har utfordra forestillinga om at europeisk integrasjon har hindra tredje verdskrigen med Frankrike og Tyskland i spissen. «Dermed står utdelingen og det påfølgende bråket igjen som en viktig ideologisk seier for ja-folket».

Tanken om at Tyskland og Frankrike skulle gå til krig mot kvarandre utan EU, midt under den kalde krigen mellom USA og Sovjetunionen er jo underleg. Men hovudpoenget i kommentaren er det vanskeleg å vere usamd i. Og vidare: «Norsk nei-side skal vokte seg vel for å tro at EU-kampen er vunnet én gang for alle».

Kvifor vann jasida?

Kva var så grunnen til at jasida fekk denne sigeren? Det var ikkje på grunn av manglande medieinteresse. Media viste stor interesse for motstandarane, og forskarar og ekspertar som var usamde i tildelinga fekk stor plass.

Det vart gjort ein god jobb med å få med mange organisasjonar, støtte frå tidlegare fredsprisvinnarar og appellantar. Og med å få fram bodskapen og argumentasjonen i media. Men mobiliseringsarbeidet var ikkje godt nok. Delar av neisida støtta ikkje arrangementet, eller støtta det berre politisk utan å mobilisere eigne medlemmer.

Sjølv om vi hadde gjort ein betre jobb med mobiliseringa og fått med oss ein god del fleire, er det ikkje sikkert at det hadde endra hovudintrykket av denne søndagen og måndagen.

Det var ikkje ei samla neiside som stod bak fakkeltog. Vi var delt mellom dei som meinte at EU godt kunne få fredsprisen, dei som meinte at EU slett ikkje er, eller har vore, eit fredssjunkt, og dei som meiner at EU historisk har gjort mykje for freden, men i dag ikkje tener freden.

Overmot og feilvurderingar

Ut frå meiningsmålingane var fleirtalet av folket samde i at EU ikkje hadde fortent prisen. Vi kan likevel ha overvurdert sjansen for at dei spontane reaksjonane skulle halde heilt fram til 9. desember. Ja-sida fekk truleg

med seg mange ved at deira tog var utan ei politisk plattform. Kven vil ikkje gå i eit «fakkeltog for fred»? Den motsatte effekten kan ha slått ut for oss. Mange som var kritiske til at EU fekk prisen, ville slett ikkje gå i eit tog som kunne oppfattast å vere mot Nobels fredspris.

Var det arroganse og hovmod som gjorde at vi undervurderte både dei praktiske utfordringane og overvurderte kor samlande dette arrangementet ville vere? Ja, eg trur vi må innrømme at vi trudde at fakkeltog mot tildelinga nærast uansett ville verte større enn ja-sida sitt tog. Sjølv dei mest pessimistiske EU-motstandarane kunne knapt førestille seg at ja-sida skulle klare å samle fleire enn nei-sida.

Styrkeforholdet mellom ja- og nei-sida vil neppe verte varig endra av Nobelprisen. Men det er garantert ikkje siste gongen vi får høyre om denne «ideologiske seieren». Nei-sida kan ha godt av å ta til seg at EU-kampen ikkje er vunnen ein gong for alle, og vi har vonleg også mista litt av overmotet, slik at vi neste gong ikkje vil undervurdere innsatsen som vert kravd av oss for å vinne.

«NEI» FRÅ AFRIKA OG THAILAND:

Glade for å delta i fakkeltoget

Faklane er tende. Det var god stemning i fakkeltoget. Her er størsteparten av delegasjonen frå Sogn og Fjordane samla før avmarsj.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

Delegasjonen frå Sogn og Fjordane i fakkeltoget mot tildelinga av fredsprisen til EU kom frå fem land i tre verdsdelar.

Sogn og Fjordane Nei til EU følgde oppmodinga om å setje opp bussar til demonstrasjonen i Oslo 9. desember. 13 deltakarar frå heile fylket køyrde tidleg søndag morgon i to minibussar over fjellet til Oslo, gjekk i fakkeltog, sette seg i bussane igjen og seint på natta var dei heime att.

Tre av dei kanskje mest langvegfarande demonstrantane på Youngstorget søndag 9. desember kom frå Innvandrarsenteret i Florø. Mantana Espenes, skreddar/sydame frå Thailand, Tesfaye Negawo, jordbruksutdanna frå Etiopia og Ibrahim Abukar, frå Somalia, deltok i sin første demonstrasjon og Standpunkt tok ein prat med dei dagen etter Oslo-turen.

– *Kvifor ville de vere med på denne markeringa i Oslo?*

– Eg kjem frå Thailand, eit land som no har 73 millionar innbyggjarar. Eg har aldri tidlegare vore politisk aktiv. Vi har snakka og lært om EU på skulen, og vi har diskutert for og imot fredsprisutdelinga i klassen. Eg ville vite meir om EU, og eg syntest at det var spennande å sjå kva folk i Norge gjer i situasjonar der det er stor usøyme. Eg ville sjå korleis dei oppfører seg då, sa Mantana Espenes.

Ikkje som Hellas

Tesfaye Negawo er oppteken av kontroll over ressursane.

– Eg kjem frå Oromostammen i Etiopia. Vel 40 prosent av folket der tilhøyrer den stammen. Vi har store flinke idrettsfolk og naturressursar

Frå Sogn og Fjordane til fakkeltog i Oslo. Her er gruppa frå Sogn og Fjordane under ei pause på Bromma. Frå venstre: Olav Herstad, Vidar Myren, Aud Lunde, Ingunn Kandal, Sølvi Sognstad Waage, Harald Steiro, Kari-Ann Søreide, Monica Sortland, Mantana Espenes, Tesfaye Negawo, Ibrahim Abukar og Philip Butler.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

som gull og olje. Men vi har og vore ei undertrykt gruppe, og andre stammar har kome for å ta våre naturressursar. Dette har ført til krig og elende i svært mange år, fortalde han.

– Eg elsker det nye heimlandet mitt, Norge, og synes det er viktig at ein stat har den overordna kontrollen over ressursar som fisk og olje. Den staten må ikkje vere i Brussel, når det er i Norge vi bur. Eg ynskjer ikkje å sjå Norge i same situasjon som Hellas, Spania og Portugal er i no. Å gi fredsprisen til eit EU i 2012, som har så store problem, er for meg, heilt feil.

Ibrahim Abukar frå Somalia har ikkje budd så lenge i Norge, men no har han fått kommune-plass i Flora. Han var veldig nysgjerrig på kva denne Oslo-turen og nei-markeringa eigentleg var. Kor lang var reisa? Kor mange ville møte opp? Blei det bråk og ugreie? Dette ville han oppleve

ved sjølvsyn.

– Norge må vere det beste landet i verda å bu i. Her er alt sett i system og det ser ut til at demokratiet fungerer, sa han.

Stort og kaldt

Mantana seier til slutt at det var «utruleg» å vere i Oslo. Alle lysa, julegatene og faklane som varma. Det var «stort», og veldig kaldt!

I tillegg til tre frå Innvandrarsenteret deltok Philip Butler, opphavleg frå London, samt nordfjordingar, sunnfjordingar og sogningar.

– Betasuppa og det ferske grovbrødet til Remi på Nei til EU-kontoret etterpå, var akkurat det vi trengte. Tusen takk!

Så var det «on-the-road-again», og ti stive timar tilbake til Florø.

Av Kari-Ann Søreide
standpunkt@neitileu.no

Av Hedda Langemyr
Daglig leder i Norges Fredsråd

EU er ingen verdig vinner

■ Det var mange EU-tilhengere som jublet 12. oktober etter at Den norske nobelkomité hadde kunn-gjort at Nobels fredspris for 2012 er tildelt EU. Det er lenge siden ja-siden har hatt noe å feire. Nei-siden kunne også nå glede seg over 500 nyinnmeldte i Nei til EU, som reaksjon på EU som prisvinner. Fredsbevegelsen, derimot har lite å klappe for. I et historisk perspektiv kan EU forstås som et fredsprosjekt. Det europeiske kull- og stålfelleskap etablert i 1951 spilte en avgjørende rolle i å forebygge tysk militær opprustning etter den andre verdenskrig, og EU ble med tiden et stabiliserende overnasjonalt organ som integrerte Europa både politisk og økonomisk. Det er på bakgrunn av dette at man kan kreditere EU for dets fredsbevarende rolle i Europa. Etableringen av EU skjedde imidlertid i et krigstrøtt Europa og på et kontinent under tiltakende innflytelse fra USA via Marshallhjelp og andre tiltakspakker parallelt, så det var åpenbart mange andre faktorer som talte til fordel for et mer stabilt Europa.

Beskrivelsen av EUs fredsskapende rolle er som oftest generell, og henviser primært til historiske fenomener som har utspilt seg i et Europa og en verden som så svært annerledes ut enn den vi ser i dag. Per definisjon er det fred mellom de europeiske statene og kontinentet er mer integrert nå enn noen gang før. Til tross for dette, står Europa i brann. Som følge av økonomisk og politisk krise i en rekke europeiske land, har man vendt blikket mot Brussel.

Interesser foran fred

EU har vist seg å være dårlig skikket til å håndtere krisen og tilliten mellom medlemslandene er tynnslitt, med et regjerende Tyskland og Frankrike som primære maktforvaltere og et Storbritannia som er på vei ut av unionsprosjektet. Økte sosiale forskjeller, enorm arbeidsledighet og

kontinuerlige menneskerettighetsbrudd legger ytterligere stein til byrden på EUs samvittighet. Menneskene dette handler om har blitt ofre for EUs dominante markedsreformer med politiske prioriteringer som dermed gjør det svært vanskelig å forstå resonnementet til Den norske nobelkomiteen i deres beslutning om å ære EU for unionens fredelige innsats.

Først og fremst er det et bevis på at Nobelkomiteen igjen har prioritert interessepolitikk framfor genuint fredsarbeid. Dette er urovekkende. EU er en regional sentralisert konsolidering av mektige aktører som allerede er i posisjon og som gjennom eurokrisen har vist seg dårlig skikket i krisehåndtering av et vaklende Europa. Det er et formidabelt demokratisk underskudd innad i EU. På bakgrunn av Den norske nobelkomiteens fremheving av EUs rolle i demokratiseringsprosesser i nye medlemsland, oppleves dette som et stort paradoks.

EU krever opprustning

Nobels testamente sier at prisen skal gå til nedrustning og reduksjon av stående armeer. I Lisboa-traktaten står det at medlemslandene oppfordres til å bygge ut sine militære kapasiteter. EU er inne i en kontinuerlig opprustningsprosess. Den økonomiske støtten EU har gitt gjennom sine krisepakker til land som Hellas, Spania og Italia, kommer med klare forbehold om at våpenimporten ikke reduseres. En rekke kriterier vedtatt av EU, med Frankrike og Tyskland i spissen, opprettholder en våpenimport som i praksis innebærer at militærkostnadene ikke kuttes i de respektive landenes statlige budsjett, men derimot økes relativt sett. Dette genererer militær opprustning i land som på ingen måte hverken burde eller trenger å besitte store våpenarsenal. Faren er i stedet at det kan få omfattende konsekvenser i fremtiden med et våpenkapløp som EU på ingen måte er tjent med.

Fremmer EU freden?

Denne artikkelen kan leses i sin helhet i spesialutgave av VETT, *Fremmer EU freden?*, med aktuelle artikler om hvorfor EU ikke er noen verdig vinner av Nobels fredspris. Stadig flere uttrykker skepsis til den militariseringsen vi ser i dagens EU. Denne spesialutgaven sendes ikke VETT-abonnentene og må bestilles til kr. 50,-

BØR KREVE 3/4 FLERTALL FOR TILSLUTNING:

EUs finanstilsyn og

Dersom Norge innfører nye EØS-forordninger kan EUs finanstilsyn fatte vedtak som er direkte bindende for Kredittilsynet og norske finansinstitusjoner. Unionen kritiseres for å sette for svake kapitalkrav til bankene.

EU har etablert overnasjonale finanstilsyn, som Norge må ta stilling til i EØS. Finanstilsynene kan gripe inn og gjøre vedtak direkte overfor nasjonale banker, pensjonskasser og andre finansinstitusjoner, og kan fatte bindende beslutninger dersom nasjonale tilsynsmyndigheter ikke kommer til enighet. EU arbeider også med å etablere en bankunion, der den øverste kontrollen legges til Den europeiske sentralbanken. Bankunionen er omstridt, men EUs finansministre ble enige om rammene i desember slik at den kan iverksettes i 2014. Både Sverige og Storbritannia har avvist å være en del av bankunionen.

EUs system for finanstilsyn – ESFS, The European System of Financial Supervisors – består av tre ulike tilsyn og et risikoråd. Nasjonale tilsynsmyndigheter er ikke avvirket, men er underlagt kontroll av EU-tilsynene. Det europeiske rådet for systemrisiko (ESRB) er tilknyttet Den europeiske sentralbanken i Frankfurt, og har et overordnet oppsyn med finanssystemet i unionen. De tre tilsynene er:

■ Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) skal vurdere at bankenes kreditt- og markedsrisiko samt deres egenkapital og likviditet er i tråd med EUs kapitalkravdirektiv (CRD III). Et sentralt virkemiddel er såkalte stresstester av bankene.

■ Den europeiske tilsynsmyndigheten for forsikring og tjenstepensjon (EIOPA) dekker, som navnet tilsier, særlig forsikringsselskaper (i alle ledd) og finansinstitusjoner som forvalter tjenstepensjon. Stresstester er også her et viktig virkemiddel.

■ Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA) skal dekke finansmarkedene og sørge for stabile og sikre rammer for investorene. En viktig oppgave er å regulere kredittvurderingsbyråene.

Overnasjonal myndighet

Det nye med tilsynene er at de i forhold til EUs tidligere tilsynsmyndigheter har fått overnasjonal beslutningsmyndighet. Utover anbefalinger og retningslinjer,

kan tilsynene nå også fatte bindende vedtak som har direkte virkning for nasjonale myndigheter og finansinstitusjoner.

La oss se hva slags kompetanse dette mer konkret er snakk om, med Den europeiske banktilsynsmyndigheten som eksempel. Det er i tre typer situasjoner at EBU kan treffe slike direkte bindende vedtak: ved brudd på EU-retten, tvister mellom nasjonale myndigheter om grensekryssende virksomhet og tiltak i krisesituasjoner (EBU-forordningens artikkel 8, jf artikkel 17, 19 og 18). Det er EUs ministerråd som avgjør når det foreligger en krisesituasjon.

Når det gjelder brudd på EU-retten: Der en nasjonal myndighet ikke har fulgt opp en formell henstilling fra EU-kommisjonen, kan EBU treffe et vedtak direkte rettet til en nasjonal finansinstitusjon i tråd med EU-kommisjonens uttalelse. EBUs vedtak har forrang over nasjonale myndigheters tidligere avgjørelser i saken.

Ved krisesituasjoner kan EBU først pålegge nasjonale myndigheter bestemte tiltak for å hjelpe situasjonen. Hvis nasjonale myndigheter ikke følger opp innen fristen, kan EBU treffe et nytt vedtak med direkte virkning for den aktuelle finansinstitusjonen.

Til sist skal EBU megle mellom landenes tilsynsmyndigheter der det er uenighet om håndteringen av institusjoner med grensekryssende virksomhet. Hvis forlikprosessen ikke fører frem, kan EBU avklare saken med pålegg om hva de nasjonale myndighetene skal gjøre eller unnlate å gjøre. Hvis de nasjonale myndighetene ikke etterfølger dette pålegget, kan EBU treffe et nytt vedtak med direkte virkning for den aktuelle finansinstitusjonen.

EBU kan dessuten utarbeide regelverk til utfylling av gjeldende EU-regler på området. Dette regelverket godkjennes formelt av EU-kommisjonen.

Begrenser kapitalkravene

Den internasjonale finanskrise viste et behov for bedre regulering av finansvesenet. De internasjonale reguleringsmyndighetene bør utformes slik at de ikke står i veien for at land som ønsker det kan

Krever bruk av paragraf 93. Nei til EU mener at EUs nye tilsynsregime for finansnæringen vil overføre direkte myndighet til EU. Sigbjørn Johnsen må ta seg god tid til å vurdere om tilsynsregimet er hensiktsmessig.

innføre egne, bedre regelverk. Tilnærmingen bør være felles minimumsregler og ikke full harmonisering. Derfor er det svært uheldig at EU i sitt nye direktiv om kapitalkrav, som nå er til sluttbehandling i EUs organer, setter et maksimumstak for hvor stor kapitaldekning reguleringsmyndighetene kan kreve. Organisasjonen Corporate Europe Observatory har påvist at maksimumsbestemmelsen er et resultat av intensivt press fra banknæringen, for å begrense dekningskravene.

Dette er en begrensning som setter spørsmålsteget ved om EU-tilsynene vil kunne føre en

god og effektiv kontroll med bankene og de andre finansinstitusjonene, slik at man unngår nye akutte bankkriser. I stedet kan EUs system for finanstilsyn ses på som en harmonisering som først og fremst legger til rette for et fritt indre marked for finansjenester. Dette inntrykket bekreftes av et utspill i desember der EU-kommisjonen og Den europeiske banktilsynsmyndigheten vurderer rettslige skritt mot medlemsland de mener forhindrer bankene i å la kapitalen flyte fritt over landegrensene.

EUs direktiv om kapitalkrav er avledet av den internasjonale

Basel III-reguleringen. Dette regnes som en global standard. Basel III setter imidlertid ikke noe tak for nasjonale regler. Norge er ikke medlem av Baselkomiteen, men Norges Bank og Kredittilsynet følger Basel III-kravene.

Grunnloven vil være hinder

Norske representanter vil kunne delta som observatører på finanstilsynenes møter, men en tilslutning vil samtidig være en inngripende overføring av myndighet til EU-tilsynene. I henhold til Grunnloven kan ikke Norge avgi direkte beslutningskompetanse over norske forhold

» I henhold til Grunnloven kan ikke Norge avgi direkte beslutningskompetanse over norske forhold til et organ vi ikke er fullverdig medlem av.

paragraf 93

TAPER SUVERENITET:

- Johnsen må bruke handlingsrommet

Nei til EUs styre ber regjeringen og finansminister Sigbjørn Johnsen ta seg god tid til å vurdere hensiktsmessigheten av EUs nye tilsynsregime.

– Handlingsrommet i EØS må brukes til å forhandle om unntak fra de reglene som begrenser nasjonal reguleringsadgang og overfører direkte myndighet til EU-tilsynene. Det er også naturlig å avvente innretningen av EUs bankunion, før regjeringen tar endelig stilling, heter det i styrets uttalelse.

Om EU avviser krav om unntak og regjeringen gir etter, forventer Nei til EU at en eventuell norsk tilslutning behandles etter prosedyrene for avgivelse av suverenitet, grunnlovens paragraf 93 som forutsetter tre fjerdedels flertall i Stortinget, eller om nødvendig grunnlovsendring (paragraf 112).

– Både politisk og juridisk er det den eneste akseptable prosedyren for en myndighetsoverføring som det her er snakk om.

J-organer. En slik avgivelse av suverenitet krever grunnlovsendring eller vedtak med tre fjerdedels flertall. Finansminister

FOTO: ARBEIDERPARTIET

til et organ vi ikke er fullverdig medlem av.

Norge, sammen med Island og Liechtenstein, forhandler med EU om tilpasninger angående finanstilsynenes direkte beslutningsmyndighet. Absolutte unntak er det lite trolig EU aksepterer. En variant kan være at kompetansen legges til overvåkingsorganet ESA.

Så lenge klare unntak ikke aksepteres, må tilslutningen behandles etter Grunnlovens prosedyre for avgivelse av suverenitet. Det klare utgangspunktet i Grunnloven er at dømmende, utøvende og lovgivende kompetanse med direkte virkning for bedrifter eller personer i Norge ikke skal overføres til utenlandske organisasjoner. Så gir Grunnloven tre mulige veier for slik suverenitetsavståelse:

■ Man kan endre Grunnloven etter paragraf 112. Det

forutsetter at forslaget fremmes senest ett år før et stortingsvalg, og behandles etter valget av det nye Stortinget. Forslaget må vedtas med 2/3-flertall.

■ Paragraf 93 hjemler suverenitetsavståelse på et begrenset område til en organisasjon Norge er tilsluttet. Vedtaket må gjøres med 3/4-flertall.

■ Paragraf 26 andre avsnitt åpner for mer bagatellmessig suverenitetsavståelse, som vedtas med alminnelig flertall.

Ut fra stortingsbehandlingen den gangen paragraf 93 ble vedtatt, er det tydelig at dette skulle være den normale prosedyren ved overføring av myndighet til internasjonale organisasjoner. Likevel har den enklere fremgangsmåten i paragraf 26.2 blitt standardprosedyren ved de EØS-regelverkene som har medført myndighetsoverføring.

Den liberale, for ikke å si utvidede, bruken av paragraf 26.2 har blitt gjenstand for kritikk både fra uavhengig juridisk hold og fra Europautredningen.

Når det gjelder finanstilsynene konkluderer også Justisdepartementets lovavdeling med at forordningen om Den europeiske banktilsynsmyndigheten medfører en for inngripende myndighetsoverføring til å kunne vedtas etter paragraf 26.2. Tilsvarende gjelder de andre forordningene.

Det er på høy tid at EØS-saker som betyr avståelse av suverenitet behandles i tråd med den naturlige forståelsen av Grunnloven, det vil si med krav om 3/4-flertall eller grunnlovsendring.

Av Morten Harper
morten.harper@neitileu.no

Rett å la bankane gå konk

■ I eit intervju med CNN

13. desember fortalte den islandske presidenten Ólafur Ragnar Grímsson at Island no vender seg mot det arktiske området, ettersom EU framleis er plaga av høg arbeidsløyse og sviktande vekst. Island har no større vekst enn eurosona. «Avgjerda om å ikkje berge bankane var den vanskelegaste eg nokon gong har gjort, men det var ei rett

avgjerd», sa Grímsson. «Island vil tene på å halde fram utanfor EU, framfor å la EU tale på

våre vegne», sa den islandske presidenten, og viste til Noreg og Grønland som rollemodellar.

Vil stoppe mer EU-kontroll

■ Samferdselsminister

Marit Arnstad vil ta opp EUs planer om å innføre tvungen EU-kontroll til mopeder og tilhengere med EU. De ca. 1 million vanlige, lette biltilhengere i Norge må kanskje til EU-kontroll annethvert år i framtida. Det vil samferdselsminister Marit Arnstad (Sp) prøve å forhindre, melder ABC Nyheter 11. desember. – Vi mener at det ikke er fornuftig å utvide EU-kontrollen. Kostnadene

står ikke i forhold til hva man får ut av å utvide den kontrollen. Det blir byråkratisk og kostnadskrevende,

sa Arnstad til ABC Nyheter. Regjeringen ser det som dyrt, unødvendig og byråkratisk å utvide EU-kontrollen på biler til også å gjelde mopeder, motorsykler og tilhengere.

Tilbakegang i medlemstal i 2012

■ Trass i at

550 personar melde seg inn i Nei til EU som følgje av at EU fekk Nobels fredspris, gjekk medlemstalet tilbake i 2012. Pågangen av nye medlemmer var enorm og berre i løpet av helga hadde over 500 meldt seg inn. – Folk er opprørte over at EU fekk prisen

når dei har behandla krisa slik dei har gjort. Ein fredspris vert utdelt når vi ser dei kraftige protestane mot innstramningar og arbeidsløyse, sa generalsekretær Vigdis Hobøl, som likevel er klar på at medlemstalet i 2012 vert lågare enn året før.

– Dei nøyaktige tala er ikkje klare, men vi har ei seriøs oppgave framfor oss med å halde medlemstalet oppe i 2013, sa ho.

Hedmark Nei til EU på Tynset Martn

Nei til EU på stand. Hedmark Nei til EU hadde stands på Tynset Martn. FOTO: KARL-SVERRE HOLDAL

■ Hedmark Nei til EU deltok også i år med stand på Tynset Martn, midt i elgjakta. Det var yrende liv i Tynset sentrum, og aktivistene kom i kontakt med mange mennesker. Til tider var det folksomt på standen vår. Folk var veldig opptatt av EØS-avtalen, som mange oppfatter som en husmannskontrakt, og de var veldig glade for at Nei til EU arbeider aktivt for at Norge

skal kvitte seg med EØS-avtalen, og ta i bruk frihandelsavtalen. De vi snakket med på standen mente at Nei til EU må kjempe videre med dette, og de er svært glade for at fagbevegelsen begynner å røre på seg og innser av EØS-avtalen er til skade for Norge.

Av Karl-Sverre Holdal
karl-sverre.holdal@neitileu.no

Varm omfavelse. 10. desember takket en gledesstrålende EU-kommisjonspresident Jose Manuel Barroso for Nobels fredspris. Nøyaktig en uke senere la Barroso fram en plan som skal tvinge Norge til å underkaste seg et nytt EØS-regime.

FOTO: EU-KOMMISSJONEN

EU VIL TVINGE NORGE TIL Å GODTA EØS+:

EØS-trusler fra EU

– EU krever total underkastelse og sparker beina under norsk handlingsrom, sier Nei til EU-leder Heming Olaussen som kommentar til EU-rapporten.

EU-kommisjonens foreløpige rapport om EUs synspunkter på EØS-avtalen og regjeringens EØS-melding sjokkerer Nei til EU-lederen.

– EUs tilnærming er en provokasjon, sier Olaussen, og konstaterer at festtalens tid er forbi.

– Med forbehold om hva som blir det endelige resultatet av behandlingen i EU, er Nei til EUs kommentar at EU overhodet ikke respekterer at EØS-avtalens grunnlovsmessige forutsetning er en reell reservasjonsrett, sier Olaussen.

Vil skade norske interesser

I følge rapporten truer EU med å møte en norsk reservasjon mot EU-lovgivning med mottiltak som skal «sørge for å suspendere deler av avtalen på en slik måte at det skader partnerens [i det-

te tilfellet: Norges] interesser, snarere enn å suspendere deler partneren vil ignorere».

– Dette er reint maktspråk. Truslene ser bort fra avtaletekstens juridiske forpliktelser, og sier i klartekst at om Norge så mye som vurderer å bruke reservasjonsretten, vil vi bli tvunget i kne, sier Nei til EU-lederen.

På tross av at Norge er av de raskeste til å implementere EU-direktiver, er ikke EU fornøyd. De vil ha slutt på det de kaller trening.

– Dette er forakt for interne politiske prosesser i Norge. EU

vet meget vel at Norge har sagt nei til medlemskap to ganger, og at det er reelle politiske uenigheter i Norge om en del av den lovgivningen EU eksporterer via EØS, sier Olaussen.

– EU setter på skrustikka, sannsynligvis også for å understøtte den nasjonale ja-sidens argumentasjon om at vi «må inn for å få innflytelse», sier han.

Krever reforhandling

EU kan ikke ensidig gjennomføre de endringer det legges opp til. EUs ønsker vil på de sentrale punktene kreve at EØS-avtalen

FAKTA

EUs rapport om EØS

EU ønsker økt makt til å sikre at nye EU-lover følges, og legger nå planer for hvordan EØS-avtalen kan binde Norge enda tettere til Brussel.

■ Det må bli slutt på at innføring av EU-direktiver forsinkes i EØS-landene.

■ EU må utvikle en ny strategi mot at EØS-land unnlater å innføre lovverk som anses i strid med egne interesser.

■ Veto mot direktiver skal møtes med trusler harde straffetiltak, slik at vetoretten aldri benyttes.

■ Overvåkningsorganet Esa må få økt makt til å sikre at Norge etterlever EU-lover.

■ Norge bør innlemmes sterkere og mer systematisk i EUs beslutningsprosesser.

KILDE: KLASSEKAMPEN OG EU-KOMMISSJONEN

reforhandles. Når det gjelder EUs ønske om mer makt til ESA, ligger det utenfor EUs kompetanse. ESA og EFTA-domstolens virkemåter er regulert i en egen avtale mellom EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein.

– Nei til EU mener EUs krav svekker tilliten til EU som samarbeidspartner. Norge må avvise EUs krav. Dette viser dessuten at Norge trenger å se etter alternativer til EØS, alternativer som forsterker snarere enn

svekker Norges nasjonale suverenitet. Regjeringa bør utrede alternativer, slår Olaussen fast.

– Nei til EU vil møte EUs provokatoriske utspill med offentlig debatt. Vi krever at Regjeringen og partiene avklarer hvordan de stiller seg til EUs synspunkter så snart Ministerrådet har avgitt sin endelige uttalelse.

Av Hilde Loftesnes Nylén
hilde.nylen@neitileu.no

” Veto mot direktiver skal møtes med trusler harde straffetiltak, slik at vetoretten aldri benyttes

KVINNEKONFERANSEN 5.-7. OKTOBER:

EU-krisen rammer kvinnene sterkest

Christina Laskaridis, gresk økonom og forsker, viste kvinnekonferansen hvordan EU-krisen og EUs innsparingstiltak rammer det greske samfunnet, og at konsekvensene rammet spesielt kvinnene.

Nei til EU arrangerer årlig en kvinnekonferanse som setter fokus på EU, EØS og likestilling. I år stod også krisa og konsekvenser av denne for kvinner på dagorden med innledere fra Hellas og Island.

Ikke kjønnsnøytral

– Den økonomiske krisen er ikke bare økonomisk og den er ikke kjønnsnøytral. Jeg vil vise hvordan gjeldskrisen påvirker kvinner, og vil se på hvordan krisen skaper sosial konflikt, og gjennom det, voksende fascisme, nazisme og andre former for voldelig diskriminering, fortalte Christina Laskaridis.

– Hellas er ikke det landet det var tidligere. Krisen har forstyrrt normaliteten og erstattet den med et redselsregime, med usikkerhet, fattigdom, urettferdighet og den har ryddet veien for at fascisme, rasisme og kjønnsdiskriminering vokser raskt.

– Det fokuseres på privatisering, deregulering og liberalisering av alle markeder, med spesiell vekt på arbeidsmarkedet. Kuttbudsjettene presenteres som «den bitre pillen» som må svelges, for å bøte på den tidligere finanspolitikken påståtte ødselhet.

– Gjæringsmennene bak denne politikken ledes av EU, som presser fram sosial ødeleggelse i stor skala for tilsynelatende å skape orden i den greske finansøkonomien. Den tvinger på oss et nytt nyliberalt Europa. Det som skjer i Hellas i dag, vil snart skje i Frankrike, Tyskland og Belgia, sa Laskaridis.

Fattigdommen vokser

EU-planene fører til at underernæring har blitt et problem i skolene, noe som fører til at barn besvimer i klasserommene.

– Krisen har åpnet for fenomener som at nazihilsener har blitt populært blant tenåringer i skolegårdene. Kuttene betyr sult i sentrale byområder med hundretusendvis som er avhengig av veldedighet fra kirken og frivillige organisasjoner, sa hun.

– Antallet hjemløse har steget dramatisk og det samme gjelder selvmordsraten. OECD har rapportert at realinntekten i 2011 falt med minst 25 prosent på grunn av strukturelle endringer. I 2011 kunne ikke den greske regjeringen engang kjøpe inn skolebøker, og utdanningsministeren ba foreldrene om å

Enorme sosiale konsekvenser. Christina Laskaridis fra Hellas beskrev de enorme sosiale konsekvensene av EU-krisen i hjemlandet. Arbeidsløsheten og kuttene i offentlige velferdsordninger går verst ut over kvinner og svake grupper i samfunnet. FOTO: LILL FANNY SÆTHER

kopiere det skolebarna trengte. I 2012 vil det ikke være oppvarming i skolene.

– Disse eksemplene og mange andre preger Hellas i dag. EU-kommisjonen, den europeiske sentralbanken (ECB) og IMF, i samarbeid med den greske regjeringen, pålegger alt dette for å kunne tilbakebetale den offentlige gjelden som fortsatt utgjør 160 prosent av bruttonasjonalproduktet. Det er klart at denne gjelden aldri vil bli betalt tilbake, slo hun fast.

Kvinner rammes hardest

Christina Laskaridis fortalte at kuttbudsjettene rammer de fattigste hardest.

– Det er de mest sårbare som først vil rammes av fattigdom, eldre kvinner, enslige mødre og innvandrerkvinner. I Hellas er kvinners pensjon merkbart lavere enn menns, fordi kvinner for det meste arbeider deltid i det fleksible arbeidsmarkedet.

– Virkningen av den økonomiske tilbakegangen rammer kvinner hardest. Den offisielle arbeidsløsheten er nå 24 prosent. For bare tre år siden var den åtte prosent. Blant kvinner er arbeidsløsheten nå 27,3 prosent, mens den er 20,8 prosent blant menn. Blant unge (15-24 år) er en av to arbeidsløse, og av kvinner er 62,1 prosent og av menn 53,9 prosent arbeidsløse.

Kutter velferden

Kutt i velferdstjenester rammer kvinnene uforholdsmessig hardt, fordi kvinner er de som

bruker og mottar flest velferdstjenester, spesielt knyttet til svangerskap og barneomsorg.

– Alt kuttes mens prisene går opp. Titusener får sine ytelser kuttet mens de selv må betale for medisinsk behandling. Dette gjelder også folk med spesielle behov, alvorlige lidelser, psykisk syke og handikappede, sa hun.

– I juli fortalte en frivillig organisasjon for kvinner med brystkreft om problemene de møter. Regjeringens manglende bevilgninger til kreftpasienter og kuttene i støtte til medisiner er ikke bare et angrep på deres verdighet og et innhugg i deres personlige økonomi, det truer også deres liv.

For hvert år går beløpet regjeringen betaler for å betjene gjelda opp, mens beløpet som betaler offentlige tjenester går ned. Bare rentene kostet regjeringen 16 milliarder euro i 2011, det samme som ble brukt på lønninger i offentlig sektor og på pensjoner.

– I praksis betyr dette at utallige sykehus og klinikker vil måtte stenge og de ansatte har gått uten lønn i månedsvis. Det er innført betaling i offentlige sykehus. Å føde er nå veldig dyrt og koster minst 800 euro i offentlige sykehus. Kvinner har blitt nektet å ta med seg barnet sitt hvis de ikke har betalt. Hvis man forlater sykehuset uten å betale, vil ikke fødselen og barnet bli registrert.

Av Lill Fanny Sæther
lill.saether@neitileu.no

Publikasjoner fra Nei til EU

EØS-avtalen i bevegelse – 225,- (medlemspris)

Nei til EUs årbok 2013 tar debatten om hva slags avtaleforhold Norge skal ha med EU.

Bidragstyttere som Audun Lysbakken, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Helga Pedersen, Jan Davidsen og Merete Furuberg diskuterer: Hva er mulig og umulig innenfor EØS? Kan og bør arbeidslivet tas ut av EØS-avtalen? Trenger vi EØS-avtalen for å få solgt varene våre? Boken inneholder også en gjennomgang av kommende EØS-saker og Dag Seierstads årskavalkade. 128 sider.

Fremmer EU freden? – 50,-

Spesialutgave av Nei til EUs skriftserie VETT, med aktuelle artikler om hvorfor EU ikke er noen verdig vinner av Nobels fredspris. Stadig flere uttrykker skepsis til den militariseringen vi ser i dagens EU. Realismen i oppbyggingen av en EU-hær er omstridt, men Lisboa-traktaten tegner et klart bilde av hva som er ambisjonene: et militært slagkraftig EU, som kan operere over hele verden. Denne spesialutgaven sendes ikke VETT-abonnementene og må bestilles.

Hvordan rammer eurokrisen? – 50,-

25 254 000 menn, kvinner og ungdom i EU er uten arbeid. Samtidig pålegger EU medlemslandene kutt i det sosiale sikkerhetsnettet og velferdsordningene. Særlig kvinner og ungdom rammes. VETT nr. 4-2012 gir en oversikt over EUs krisetiltak og hvordan krisen har utløst en dragkamp om unionens fremtid. Krisesituasjonen i Hellas, Irland og Spania gjennomgås i egne artikler. 64 sider.

Myter og fakta om EU og EØS

Løpesedler som svarer på ja-sidens luftige påstander. Nummer fire tar hull på mytene om at vi trenger EØS for å få solgt varene våre til EU. Nummer fem tilbakeviser påstanden om at Norge er 3/4 medlem i EU. Perfekt å gi til tvilere og ja-folk.

Ferske faktaark

- 11-2012:** EUs finanstilsyn
- 10-2012:** EU har stor interesse av å handle med Norge
- 9-2012:** Må vi ha EØS for å få solgt varene våre til EU?
- 8-2012:** Myter og fakta om Schengen

Aktuelle arbeidsnotat

- 6-2012:** Merknader til Meld. St. 5 (2012-2013) EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU
- 5-2012:** Regionkontora i Brussel – EU-entusiastens siste skanse?
- 4-2012:** Høringen om Europautredningen

Last ned fra Nei til EUs nettsider:
www.neitileu.no/kunnskapsbank

Research-arbeidet knyttet til boka om Utøyas historie ble mer interessant enn vi hadde

I innspurten 1994. I stekende sol diskuterte partitoppene EU i juli 1994. Det ble vesentlig varmere i bakken enn i debatten, selv om spenningen var stor før høstens folkeavstemning. FOTO: FORLAGET

Arnestedet

«Dere vet», sa Martin Kolberg, «at Utøya var et arnested for EF-motstand i 1972. Øya var det eneste arnested for produksjon av nei-argumenter.» Det var mars 2012, og på Kolbergs kontor på Stortinget fortalte den tidligere AUF-sekretæren og partisekretæren om sine ungdomsårens undertegnede og medforfatter Trond Giske lyttet og noterte med store, runde øyne.

En intelligent konstruksjon
Martin Kolberg fortalte detaljer fra EF-kampen som var ukjent for oss. Som da han selv og kameraten Thorbjørn Jagland på ett tidspunkt den gang fryktet å bli ekskludert fra partiet. For sin innbitte EF-motstand. «Det var bare så vidt vi ikke ble ekskludert av representantskapet i Buskeud Ap», fortalte han med et smil. Kolberg var i

likhet med så godt som alle andre aktive AUFere motstander av norsk medlemskap, og var ansatt i Arbeiderbevegelsens Informasjonskomité mot norsk medlemskap i EF (AIK) i Buskerud. «AIK var redskapet til nei-sida i partiet, en intelligent konstruksjon», fortsatte han. «Et klokt grep». Den gang, i 1972, var det helt uhørt med en organisert opposisjonsfraksjon i partiet, og Utøya spilte en sentral rolle på partiets nei-side. Både fordi AUF brukte øya til kurs og samlinger, men ikke minst fordi den eneste landsomfattende samlingen til AIK før folkeavstemningen 25. september fant sted der. Mer om det om litt.

Tidlig på 1970-tallet var Martin Kolberg fylkesleder i Buskerud AUF og Thorbjørn Jagland sekretær. Noen uker etter samtalen med Kolberg

møtte vi Jagland og hans kone Hanne Grotjord, i sin tid leder i Kongsberg AUF, på et møterom i Stortinget. Da lærte vi at det var «stor kulturforskjell på nei-folka i AUF i Buskerud og Oslo. Vi i Buskerud var kjent for å være bastante, men moderate, mens de i Oslo var mer militante og ville samarbeide med Folkebevegelsen». Jaglands far var partisekretær i Akershus Arbeiderparti og hadde bakgrunn fra fagbevegelsen, og var ikke overbegeistret for podens nei-engasjement. «Det at vi

dro på nei-samling på Utøya var veldig upopulært», fortalte Hanne Grotjord, og det ble understreket at Utøyas rolle i 1972 særlig var å gi nei-folk i partiet «herding og motivasjon» til å holde kampen gående hele veien. Bakgrunnen var noe man fra sentralt hold kalte «Utøyaprojektet».

Utøyaprojektet 1972

«Her må en være varsom!», sto det i det hemmelige, interne dokumentet til ledelsen i Arbeiderbevegelsens

Informasjonskomité mot norsk medlemskap i EF (AIK). Dokumentet var merket «fortrolig» og ble ført i pennen våren 1972. Motkreftene var sterke og alvorret åpenbart idet man gikk inn i den avgjørende fasen før folkeavstemningen. I notatet ble AIKs såkalte «Utøyaprojekt» presentert.

Den interne fraksjonen og kampforganisasjonen AIK arbeidet målrettet for å torpedere regjeringen Brattelis ønske om innlemmelse i EF helt til folkeavstemningen 25. september, og var en sterkt medvirkende årsak til at folkeflertallet stemte nei i folkeavstemningen. Organisasjonen sikret at tilstrekkelig mange av Arbeiderpartiets mange velgere motsto presset fra regjeringen og stemte nei til tross for et massivt kjøp fra partiledelsen. Ledelsen i AIK

» Ved flere anledninger har partiets frontfigurer gjort som Bratteli i 1966, og forsøkt å overbevise gjenstridig ungdom om behovet for norsk medlemskap i EU, skjønt AUF synes å stå fast på sitt standpunkt.

drømt om. Blant annet grunnet EEC, EF og EU.

var bredt sammensatt under ledelse av Bernt H. Lund. AUF spilte en helt sentral rolle i AIKs virksomhet, og AUFs formann Bjørn Tore Godal satt i styret sammen med folk som Thorbjørn Berntsen, Einar Førde, kulturpersonligheten Johannes Anderaa, professor Harriet Holter og folk fra flere LO-forbund.

I det hemmelige arbeidsnotatet framgikk det at formålet med Utøyaprojektet var fire-delt: «1. Siste samordning av valgkampen. 2. AIKs kontakter treffes for å forsterke kjensla av samhørighet. 3. Briefing i valgkampens argumentasjon. 4. Kveik til god innsats i spurten.» Programmet burde omfatte et kurspreget opplegg, konkret planlegging og samordning av valgkampen, «oppildnende appeller», sosiale aktiviteter og samvær. Et særdeles sensitivt emne ble også omtalt: «Forsøksvis drøfting av situasjonen etter folkeavstemninga, med sikte på å få et bilde av hvordan folk tenker omkring opposisjonsarbeid på lengre sikt». I et sterkt splittet parti preget av gjensidig mistillit mellom de to frontene, med reell fare for partisplittelse og til dels innbyrdes uenighet blant de mest kompromissløse nei-folkene var dette mildest talt et vepsebøl. Det var derfor forfatteren av notatet la til: «Her må en være varsom!» i tilknytning til akkurat dette programpunktet.

Arrangørene var opptatt av at det ikke skulle være en AUF-samling, men at foredragsholderne representerte et bredest mulig spekter av det som ble kalt «våre støttegrupper»: fagbevegelsen, partifolk, akademikere og folk fra ungdomsbevegelsen. Det ble understreket at det var viktig å forsøke også å få kvinner som innledere, skjønt «hovedprinsippet må likevel være beste mann på hvert emne.» Målsetningen var å få deltakelse fra hele landet, «minst en fra hvert sted vi har kontakter», at partiets nei-folk på Stortinget, AIKs sentrale ledelse, folk fra fagforbund med sterk motstand og AUF skulle møtes på Utøya. I våre samtaler med folk som deltok på Utøyasamlingen, som Rune Gerhardsen, Bjørn Tore Godal og Bernt H. Lund, framkom tydelig at stemningen på Utøya ble opplevd som helt spesiell. Gerhardsen omtaler samlingen og hele EF-kampen i 1972 som «en eventyrlig epoke», og satte stor pris på at hans far, Einar, viste stor forståelse for sønnens brennende nei-engasjement.

Det var ingen tilfeldighet at AIKs landskonferanse ble lagt til Utøya. AIK-formann Bernt

Kampen fortsetter. Fylkesleder Oddbjørn Nesje fra Hordaland AUF viser støtte til utenriksminister og partileder Thorbjørn Jagland ved å gi ham et EU-flagg på leiren i 2000. En noe mer skeptisk AUF-leder Anniken Huitfeldt bevitner overrekkelsen.

FOTO: FORLAGET

H. Lund hadde selv som radikal AUFer tidlig på 1950-tallet opplevd stedet som «en oase» for radikal ungdom. Da vi møtte den 88-årige Bernt H. Lund på en café på Youngstorget våren 2012, fortalte han at han simpelthen følte Utøya var «det naturlige sted for AIKs viktige samling og styrket moralen for innspurten». Atle Hellevik skriver i sin bok Det ansvarlige opprør fra 1979 at AIKs samling på Utøya de tre augustdagene i 1972 var «et ganske enestående fenomen». I et parti med streng intern disiplin og lite forståelse for avvik og «illojalitet», representerte gjestene på Utøya en organisert opposisjon mot partiets offisielle, landsmøtevedtatte politikk. Hellevik understreker at i partiet ble «situasjonen opplevd som noe utenom det vanlige». Han siterer en deltaker fra Bergen/Hordaland AIK, Gerhard Michelsen, som fortalte at da et fly tilsynelatende kretset over øya, ble det halvt på spøk sagt at «her blir vi passa på!», en antydning om at nei-folka i partiet ble overvåket. En annen deltaker på AIK-samlinga på Utøya, Kåre Nordgård, ga til Hellevik

uttrykk for at «vi følte oss nesten som Gutta på skauen under krigen».

Viktig sted i norsk politikk

Mye er sagt og skrevet om Utøya siden terrorangrepet 22. juli i fjor. Den lille hjerteformede øya i Tyrifjorden er blitt en sentral del av vår felles nasjonale hukommelse. Øya, som med rette er kalt «AUFs hjerte», har gjennom årene spilt en viktig kulturell, sosial og ikke minst politisk rolle. På et veteranreff på Utøya i juni 2010 beskrev Jens Stoltenberg øya som et av stedene som har preget norsk politikk mest de siste 60 årene. Flere røde tråder går gjennom Utøyas historie: ungdommelig engasjement, fagbevegelsen og forsvar for demokratiet. Samt til dels heftig diskusjon om Norges rolle i Europa. Da Arbeiderpartiets formann Trygve Bratteli i juli 1966 åpnet en stor nordisk leir på Utøya, slo han et slag for økt europeisk integrasjon, uten å møte nevneverdig motstand: «Like så lite som Norden kan isolere seg fra Europa, kan Europa isolere seg fra verden for øvrig. Det er ikke mulig og heller ikke ønskelig»,

sa han. Det var ikke siste gang talerstolen på Utøya ble brukt til å forklare partiungdom viktigheten av europeisk samling.

Arbeiderpartiets velgere avgjorde utfallet av folkeavstemningene i 1972 og 1994, grunnet partiets størrelse og fordi partiet var splittet. Begge ganger var partiledelse og regjering på ja-sida, AUF på nei-sida. Begge folkeavstemningene endte med nei-seier. Og ved begge anledninger spilte Utøya en rolle. Sommeren 1988 ønsket AUF-leder Jens Stoltenberg å få Norge inn i EF. Da var det helt naturlig å begynne på Utøya. På et tidspunkt da selv Høyre ikke hadde programfestet ja til EF, og samme år som Kristen Nygaard etablerte Opplysningsutvalget om Norge og EF (forløperen til Nei til EU), inviterte AUF Arve Johnsen (ja) og Arne Haugestad (nei) til politisk holmgang om EF på Utøya. Med det gikk startskuddet for det som kulminerte med folkeavstemninga 28. november 1994. Lange var ja-sida på offensiven i AUF. I 1990 blåste ja-vinden over Utøya. Blant de som etter Murens fall i november 1989 tok en tur i tenkeboksen og kom ut (om enn midlertidig) som tilhenger av EF, var undertegnede. Som kjekt lot seg avbilde i leiravisa iført fotballshorts og T-skjorte fra Europeisk Ungdom med påskriften «Veien videre

heter Europa». Kort tid etter hjemkomst fra Utøya var det for øvrig ny tur inn i tenkeboksen, og retur til det opprinnelige standpunkt, som jeg har hatt siden. (Siden forsvant bildet av en smilende Jo Stein Moen med ja-t-skjorte på mystisk vis fra AUFs fotoarkiv...) I 1991 vedtok Naturvernforbundets landsmøte på Utøya å si nei til EF. Neisida i AUF styrket seg år for år, skjønt besøkene fra Reiulf Steen og Thorbjørn Berntsen på Utøya ga ja-sida inspirasjon.

Vel vitende om at Kristen Nygaard hadde begrenset appell blant partiungdommen i debatter med Reiulf Steen inviterte AUF under EU-tilhengeren Turid Birkelands ledelse nettopp Nygaard til øya ved flere anledninger. Hans gjennomslag i debattene var ikke stor, men han uttalte senere at besøkene på Utøya var verdifulle for ham, fordi han der møtte flinke, engasjerte ja-folk og knyttet kontakter til unge nei-folk i Arbeiderpartiet.

Fra 1990 til 1994 var Utøya preget av intens EU-debatt; utallige ja- og nei-skjorter, jakkemerker, pamfletter, plakater, flagg og massivt påvirkningsarbeid fra begge sider. Særlig viktig var sommerleiren 1992, som fant sted tre måneder før AUFs landsmøte med 215 mot 133 stemmer sa nei til EU. Mange tvilere hadde bestemt seg på Utøya. Med AUF på nei-sida ble det nok en gang knapp nei-seier i folkeavstemninga. «EU-kampen i AUF ble på mange måter avgjort på Utøya sommeren 1992», mener Kjell-Erik N. Kallset, mangeårig informasjonssjef i Nei til EU, forfatter av boka Makta midt imot – Kampen om EU og Arbeiderpartiets sjel, og selv aktiv EU-motstander i AUF. Hans vurdering er at «At AUF havnet på nei-siden var ekstremt viktig for at det ble nei i folkeavstemninga 28. november». Det er en analyse jeg deler.

Også på 2000-tallet har det vært flaggvifting og til-løp til EU-debatt på øya. På samme måte som det er en livskraftig nei-opposisjon i Arbeiderpartiet, er det mange dyktige og engasjerte ja-folk i AUF. Ved flere anledninger har partiets frontfigurer gjort som Bratteli i 1966, og forsøkt å overbevise gjenstridig ungdom om behovet for norsk medlemskap i EU, skjønt AUF synes å stå fast på sitt standpunkt. Det vil vise seg hvordan Europaspørsmålet vil prege Utøya i framtiden.

Av Jo Stein Moen

» Martin Kolberg og kameraten Thorbjørn Jagland fryktet på ett tidspunkt å bli ekskludert fra partiet. For sin innbitte EF-motstand.

UTØYA-BOK AV TROND GISKE OG JO STEIN MOEN:

Velskrevet om Utøya

En velskrevet og interessant bok – som er nettopp hva den sier den skal være: En biografi.

Undertegnede har aldri vært på Utøya, og røper dermed delvis sin politiske bakgrunn. Med dette utgangspunktet må jeg også innrømme at jeg var noe skeptisk da jeg startet lesingen av «Utøya».

Godt språk, rikelig med illustrasjoner, svært godt ispedd anekdoter fra Utøyas historie gjør boka lettlest. Det er absolutt også et pluss at forfatterne har vært svært dyktige til å trekke inn den politiske rammen som omgir øya til enhver tid. «Utøya» er ikke en bok om 22. juli – men selvsagt er denne forferdelige dagen i øyas historie gitt god plass.

Starten

Utøya ble solgt av Høyremannen Jens M. Bratlie til arbeiderbevegelsen i 1933 – ikke uten sverdslag. Det borgerlige flertallet i Hole kommunestyre, ville ikke gi Oslo og omegn faglige samorganisasjon konsesjon på kjøp av øya. Begrunnelsen var at organisasjonen ikke ville kunne gi tilstrekkelige skatteinntekter til kommunen, siden planen var å benytte øya til feriekoloni for Oslo-barn. Forfatterne mener at også den politiske situasjonen i landet – med svært høy arbeidsledighet, og dermed også høyt konfliktnivå, var en medvirkende årsak.

Somrene 1935 og 1936 kom Utøya i fokus i verdenspolitikken – når den russiske asylanten Leo Trotskij tilbragte sommeruker på øya i selskap med sin vert, Konrad Knutsen. Konrad Knutsen var redaktør i avisa Fremtiden i Drammen.

Under krigen fikk øya to svært ulike roller: Vårvinteren 1945 var øya gjemmested for en militær motstandscelle, mens feriekolonien sommeren 1944 ble bevisst brukt i regimets propaganda. Filmrevyens reportasje fra Utøya var preget av den redaksjonelle linjen om å framstille folks hverdag som forholdsvis normal til tross for tysk okkupasjon.

AUF får Utøya i gave

I 1950 ble Utøya gitt som jubileumsgave til AUF. Gaven ble gitt med noen viktige forbehold, blant disse var at AUF ikke verken kunne pantsette eller selge øya uten samtykke fra Oslo faglige Samorganisasjon og Akershus faglige Samorganisasjon.

AUF fikk flere store utfordringer sammen med gaven. Økonomi var en av dem – det var stort behov for midler til vedlikehold og opprusting. Øya ble dermed en gjenganger både i media og på høyeste politisk hold når man søkte om støtte. En annen var å få medlemmene til å stille til dugnad. Sist, men ikke minst: fremmøte på leirene ble ikke som forventet. Men sakte utover på

50-tallet vokste bevisstheten om øya hos medlemmene, og dermed også deltakelsen på arrangementene. Spesielt pinsleirene fikk god oppslutning. Historien om 50-tallet avsluttes med AUF-eren som aldri satte sine ben på Utøya: Dag Seierstad. Han forlot AUF våren 1959 etter bråk om en studietur til det Øst-Tyskland.

Salg av Utøya

På midten av 60-tallet var AUF klare for å selge Utøya. Eierskapet påførte organisasjonen langt flere bekymringer enn gleder. Salget ble imidlertid stoppet på grunn av klausulene den gangen øya ble gitt som gave: Man måtte ha samtykke for å kunne selge. På slutten av 60-tallet hadde AUF ingen aktivitet på øya, men enkelte ihuga entusiaster benyttet øya på eget initiativ.

EU-kamp på 70- og 90-tallet

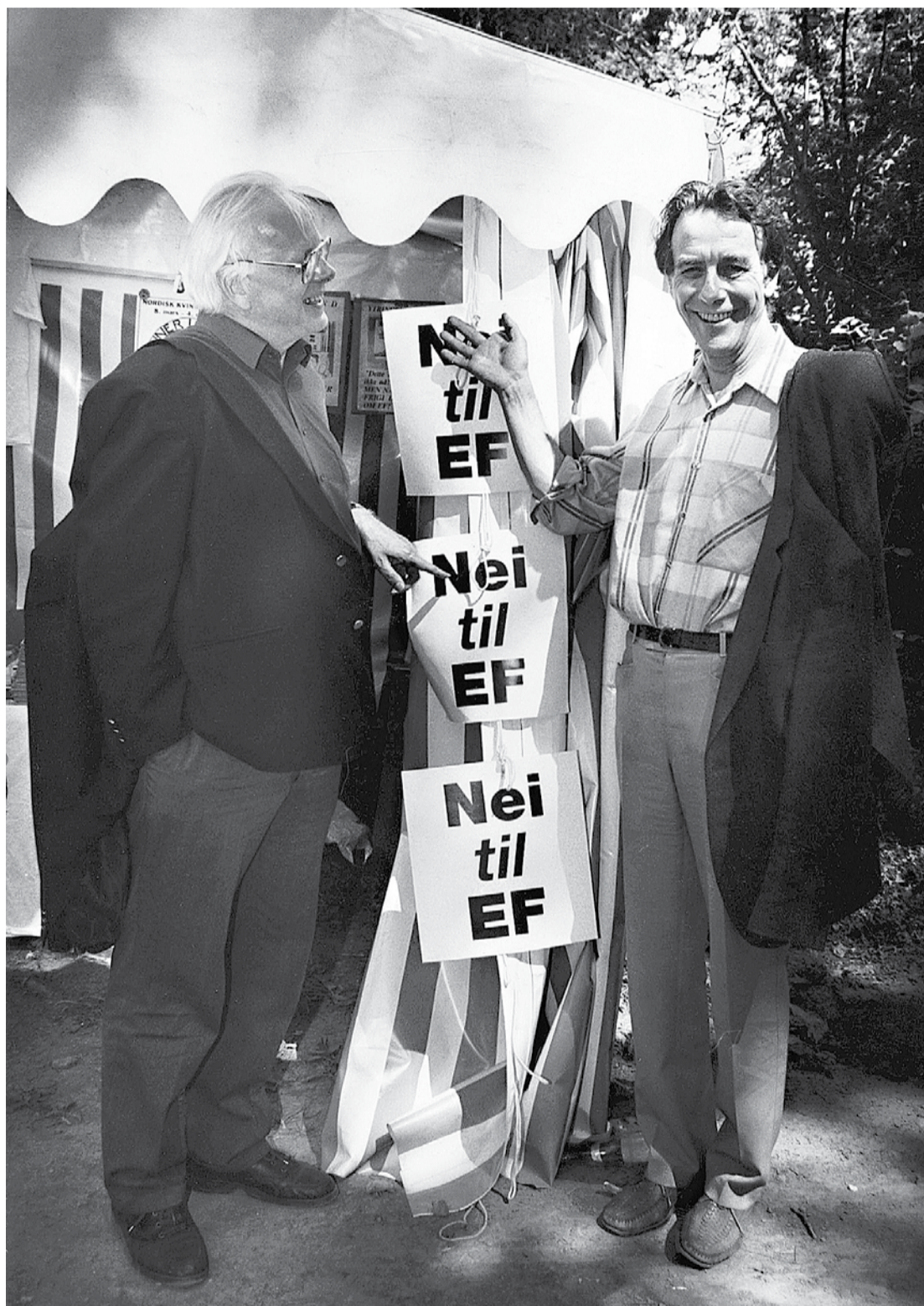
70-tallet gav ny fremvekst i organisasjonsarbeidet på Utøya. Boka forteller interessant om sommerleiren i 1972 – der spenningen frem mot høstens EEC-avstemning var i ferd med å bygge seg opp. Interessen for aktiviteten på Utøya økte utover på 70-tallet. Fokus ble lagt på kulturaktiviteter, der en studietur til Oslo for å se på gamle arbeiderstrøk, også ble lagt om Røa og Holmenkollåsen, slik at deltakerne skulle kunne betrakte – og forakte – kontrasten mellom rike og fattige.

Under tittelen «EU-saken avgjøres» fortelles det om sommerleiren 1992 der ja- og nei-sida i AUF fremdeles sto sterkt mot hverandre. Etter fire dagers EU-kamp reiste nei-siden hjem med en følelse av en knapp ledelse. Landsmøtet 3 måneder senere gav resultatet 133 ja og 215 nei. De neste sommerleirene ble brukt for å få oppmerksomhet rundt AUFs EU-standpunkt.

Anbefales

Hovedinntrykket man sitter igjen med etter å ha lest boka er at Utøya i perioder har vært svært viktig for politikktutforming i AUF og at det å ha et sted som Utøya virker samlende på en organisasjon. Samtidig er det lett å lese mellom linjene at det kanskje ikke er det politiske som er det aller viktigste ved Utøya – men det å skape et felleskap, der det politiske er mer en fellesnevner enn et mål. Boka gir også et godt bilde av utfordringene det innebærer for en ungdomsorganisasjon å administrere en eiendom som Utøya – ikke minst med tanke på både logistikk og økonomi.

Som nevnt innledningsvis: Boka er godt skrevet, og har rikelig med anekdoter og illustrasjoner. Den er absolutt lesverdig,

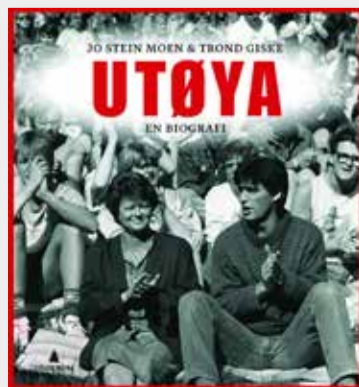
EF-duell på Utøya 1991. Nei til EUs daværende leder Kristen Nygaard debatterte med Reulf Steen ved flere anledninger i EF/EU-kampen.

FOTO: FORLAGET

også for en som i utgangspunktet frykter «AUF-propaganda». Med sideblikkene utenfor selve øya får man samtidig også et interessant bilde av både norsk historie gjennom de siste drøyt hundre årene. I etterordet siteres AUF-leder Eskil Pedersen: «Utøya er symbolet på alt det vi setter pris på med AUF: Engasjementet. Fellesskapet. Samholdet. Ingen skal få ta denne øya ifra oss. AUF skal ta tilbake Utøya». Boka klarer på en god måte å forklare for utenforstående hva Eskil Pedersen mente med dette utagnet.

Av Elisabeth Gundersen
elisabeth.gundersen@neitileu.no

Bok

Jo Stein Moen og
Trond Giske:
Utøya. En biografi

Gyldendal Norsk Forlag 2012
320 sider

NEI TIL EUS ÅRBOK 2013:

EØS-avtalen i bevegelse

Nei til EUs årbok 2013 tar den nye EU-debatten. Ikke om EU-medlemskap, men hva slags avtaleforhold Norge skal ha med EU.

Motstanden mot EU er historisk sterk og stabil. Et norsk EU-medlemskap er uaktuelt. Hva betyr det for EØS-avtalen som «nasjonalt kompromiss»? Den nye EU-debatten handler ikke om unionsmedlemskap, men om hva slags avtaleforhold Norge skal ha med EU.

Dette er noen av temaene i boka:

- Handlingsrommet. Hva er mulig og umulig innenfor EØS?
- Et slankere EØS. Kan og bør arbeidslivet tas ut av EØS-avtalen?
- Ut av EØS. Trenger vi EØS-avtalen for å få solgt varene våre?
- Årskavalkaden. De viktigste hendelsene i EU og i forholdet mellom Norge og EU.
- Konflikter i kø. Problemsakene som kommer i 2013.

Blant bidragsyterne er Audun Lysbakken, Helga Pedersen, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Merete Furuberg, Jan Davidsen, Svein Flåtten og Dag Seierstad.

Vanskelig med reforhandling
Nestleder i Arbeiderpartiet, Helga Pedersen, støtter EØS-avtalen.

– EØS-avtalen er ikke perfekt. Det er knapt noen som har EØS-avtalen som foretrukket løsning – den er et av de store kompromissene i norsk politikk i nyere tid, skriver hun i artikkelen sin i årboka.

Pedersen har ikke tro på at EU vil reforhandle EØS-avtalen.

– I EU-systemet oppfattes EØS-avtalen som urimelig gunstig for Norge. Forståelsen for et norsk ønske om å reforhandle vil være svært lav i et Europa som har langt større kriser å håndtere enn norsk misnøye med en avtale som gir full markedsadgang og stor politisk handlefrihet, skriver hun.

– Jeg ser EØS-avtalen som et gode – men den har også bydd på noen utfordringer som den rødgrønne regjeringa har tatt tak i, skriver Pedersen.

Kan EØS slankes?

SVs leder Audun Lysbakken er ikke enig i at reforhandling av EØS-avtalen er umulig.

– EU vil nok i utgangspunktet blankt avvise norske forsøk på å avtale noen nedbygging av EØS-avtalen. Denne holdningen til forhandlinger er naturlig nok, skriver Lysbakken.

– Hvorfor skulle EU forhandle om noen som helst nedbygging

Tror ikke på reforhandling av EØS. – Forståelsen for et norsk ønske om å reforhandle vil være svært lav i et Europa som har langt større kriser å håndtere enn norsk misnøye, skriver Aps nestleder Helga Pedersen i artikkelen i årboka.

FOTO: ARBEIDERPARTIET

Årbok 2013

Nei til EUs årbok 2013 tar debatten om hva slags avtaleforhold Norge skal ha med EU.

■ Bidragsytere som Audun Lysbakken, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Helga Pedersen, Jan Davidsen og Merete Furuberg diskuterer: Hva er mulig og umulig innenfor EØS? Kan og bør arbeidslivet tas ut av EØS-avtalen? Trenger vi EØS-avtalen for å få solgt varene våre? Boken inneholder også en gjennomgang av kommande EØS-saker og Dag Seierstads årskavalkade. 128 sider.

■ Pris kr 225,- (medlemspris)

av EØS-avtalen så lenge det offisielle Norge tvivler på at det ikke fins noe annet alternativ til EØS-avtalen enn medlemskap?

– Så lenge vi holder fast på at det ikke er noe alternativ for Norge å si opp EØS-avtalen, har vi ingen forhandlingsposisjon overfor EU. Skal vi oppnå forhandlinger med EU om å begrense EØS-avtalen, må vi først gjøre det troverdig at utmelding av EØS kunne være et reelt alternativ for Norge, skriver han.

Viktig EØS-avtale

Knut Arild Hareide, leder i Kristelig Folkeparti er ikke enig med Lysbakken.

– EØS-avtalen er både økonomisk og politisk viktig. Den gir full markedsadgang til Norges viktigste marked og den representerer – etter KrFs syn – den klart beste politiske garantien mot EU-medlemskap.

– Siden Norge har basert samarbeidet med EU på EØS-avtalen, har vi et godt grunnlag for å unngå å bli en del av EUs dype eurokrise, avslutter han.

Hallvard Bakke, siviløkonom og tidligere handelsminister (Ap), er tilhenger av EØS-avtalen. Han avviser likevel at avtalen er nødvendig.

– Betydningen av EØS-avtalen er også vilt overdrevet. Det fremstilles som vi ikke ville få solgt varene våre dersom avtalen skulle falle bort og at det derfor ville være en «ulykke». Det faktiske forholdet er at vi ville handle med EU omtrent akkurat som før også uten EØS-avtalen. Hvorfor i all verden skulle ikke EU ønske det? Vi kjøper mer bearbejdede varer fra EU enn vi selger tilbake, skriver Bakke.

Av Morten Harper

morten.harper@neitileu.no

Nye i Nei til EUs styre

■ Disse ble valgt inn i Nei til EUs styre på landsmøtet på Hamar 11. november 2012.

Eli Blakstad. NY SOM NESTLEDER

Født i 1962. Fra Sør-Fron i Oppland. Hun var leder i Norges Bygdeungdomslag fra 1986-88 og med på å legge grunnlaget for Nei til EU, og målrettet organisasjonsarbeid fram mot avstemminga i 1994. Som statssekretær for Senterpartiet i Olje- og energidepartementet fram til høsten 2012, har hun fulgt energidiskusjon i EU direkte og nært, blant annet som representant i minister møtene. Blakstad har bred styreerfaring fra energi, landbruk, bank, og politikk.

Mats Kvaløy Bjørbekk. NY I NEI TIL EUS STYRE

Han er 25 år og kommer fra Trondheim. Han er medlem i AUF og AP. Han er student ved Lektorprogrammet ved UiO og kveldslærer på norskkurs for arbeidsinnvandrere ved folkeuniversitetet i Asker. Har sittet i sentralstyret i Ungdom mot EU i fire år, og var nestleder i 2009/2010. Var medlem av Rådet i Nei til EU fram til landsmøtet og medlem av Internasjonalt utvalg. Har vært ansatt som politisk rådgiver i AUF fra desember 2009 til september 2012. Han er styremedlem i Utdanningspolitisk forum, et lokallag i Oslo Arbeiderparti.

Even Alexander Hagen. NY I NEI TIL EUS STYRE

Født i 1988. Kommer fra Otta, Oppland. Har vært en del av styret i Oppland Nei til EU siden 2008. Han er medlem i AUF og AP. Studerer PPU ved Universitetet i Oslo. Har også en bachelorgrad i statsvitenskap og en årsenhet i nordisk språk og litteratur. Folkevalgt på Oppland fylkesting for Arbeiderpartiet siden 2007. Fylkesleder for AUF i Oppland fra 2007 til 2009.

Jobbet som valgkampsekretær for Oppland AP i 2011. Jobbet fulltid som studentpolitiker i 2010, som nestleder i Velferdstinget i Oslo.

Kirsti Dale. NY I NEI TIL EUS STYRE

Kirsti Dale ble født 1954 i Ålesund, og bor i Ålesund. Utdannelse; lærer, journalist og fjernsynsutdannelse. Har blant annet jobbet ti år i NRK, og ellers jobbet som lærer i alle skoleslag, og vært journalist i avis. Startet opp igjen Nei til EUs lokallag i Ørsta/Volda i 2003. Det hadde lagt nede i mange år, men fikk et oppsving med mange engasjerte medlemmer og aktiviteter. Satt som leder der i tre år til hun flyttet til Ålesund i 2006. Laget var det største lokallaget i Møre og Romsdal med 229 medlemmer. Er leder i Ålesund Venstre Hun er nå inne i sin andre periode i bystyret i Ålesund.

Trine Hasvang Vaag. NY I NEI TIL EUS STYRE

Født i 1970. Bosatt med mann og barn på Snåsa i Nord-Trøndelag. Sitter i styret i Norges Bondelag på andre året. Driver gården Mediaas Søndre hvor de produserer melk, kjøtt og korn økologisk. Hun har studert administrasjon og ledelse på HINT, agronom fra Mære Landbruksskole og har tatt grunnfag juss ved UIO. Har tidligere vært fylkesleder i Nord-Trøndelag Bondelag i to år. Hun sitter også i styret i Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag.

Benedikte Pryneid Hansen.

NY SOM VAREMEDLEM TIL NEI TIL EUS STYRE

Født i 1982. Hun er oppvokst i Alta, for tiden bosatt i Oslo. Ble valgt som ny leder i Attac i mars 2012. Hun er i dag partipolitisk uavhengig. Har vært aktiv og hatt verv i Ungdom mot EU, SmeU og i Nei til EU fra 1998-2010. Har vært organisasjonssekretær og sentralstyremedlem i Ungdom mot EU. Hun har vært fylkessekretær i Nei til EU.

Gerd Knutsen.

NY SOM VAREMEDLEM TIL NEI TIL EUS STYRE

Født i 1950. Fra Oslo. Er leder i Oslo Nei til EU. Hun jobber i Difi – Direktoratet for forvaltning og IKT, offentlige anskaffelser og kontrakter. Hun er medlem i Arbeiderpartiet, og har i flere år vært medlem av revisjonsnemda i Oslo Ap. en annen måte enn den typiske fritidsbåt og dermed utgjør en større risiko for miljø og sikkerhet.

Bokbad. Vigdis Hjorth i samtale med badevaktene Paul Magnus Gamlemshaug og Torunn Kanutte Husvik i bokbadet på landsmøtet til Nei til EU.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

ROMAN OM KAMPEN MOT EUS POSTDIREKTIV:

Bok som løftar

Vigdis Hjorth var i år gjest i Nei til EUs tradisjonelle bokbad fredag kveld på landsmøtet. Ho er aktuell med romanen «Leve posthornet!», som foregår i kulissene omkring kampen mot EUs tredje postdirektiv.

Med seg i bokbadet hadde ho to personar som har eit spesielt godt utgangspunkt for å kommentere boka: Torunn Kanutte Husvik, styremedlem i Nei til EU og ei av dei mest aktive på Arbeiderpartiet sitt landsmøte for å få veto mot direktivet, og Paul Magnus Gamlemshaug, tillitsvald i posten, sentral i Postkom og ein av initiativtakarane for at Postkom skulle sette alt inn på å vinne kampen mot postdirektivet.

Hovudpersonen i boka er kommunikasjonsrådgjevar Ellinor, som skal gje råd til Postkom om utforminga av kampanjen mot direktivet, og boka avsluttar etter at landsmøtet i Arbeiderpartiet vedtok krav om veto i 2011.

Ulike stammespråk

Vigdis Hjorth fortalde om møtet mellom kommunikasjonsrådgjevar og dei tillitsvalde:

– Denne kommunikasjonsrådgjevar tek oppatt det same til alle kundane, «gjennomslag i media», på makta sine premiss. Det er eit glatt språk som tilpasser seg, sa ho.

– Det finst eit anna språk som berre handler om å kommunisere ærleg, sa ho, og viste

til postboda i boka, som var framande for kommunikasjonsrådgjevar sitt stammespråk. Samstundes som ho ikkje snakka fagrørsla sitt stammespråk.

Paul Magnus Gamlemshaug kjende seg att i romanen:

– Eg går god for framstillinga av postboda, sjølv om mykje av det ho fortel kanskje heller liknar på slik det var på syttitalet. Postboda i boka di er truverdige, men eg trur ikkje det er desse postboda som vert tillitsvalde, sa han.

– Eg kjenner godt att prosessen med å spisse bodskapen i slagordet «Dyrt, dårleg og distriktsfiendtleg». Boka er veldig godt attkjenneleg for oss som var med på Postkomsida.

Framstiller partipisken godt

Torunn Kanutte Husvik var aktiv på landsmøtet til Arbeiderpartiet:

– Boka framstiller godt korleis leiinga i Arbeiderpartiet ikkje såg kva som kom. Og partipisken vert framstilt på ein god og neddempa måte, i motsetnad til den klisjemessige måten pisken vert framstilt i media, sa Husvik.

– Det er også interessant korleis du framstiller AUF som unge og ikkje forherda.

Vigdis Hjorth vart glad for at Husvik likte framstillinga av AUF-arane.

– Eg har ikkje så mykje erfaring med desse, så det er kanskje mest mi ønsketenkning, sa ho.

Dei som ikkje engasjerer seg

Husvik undra seg over korleis Ellinor vart slik ho var:

– Kvar kjem Ellinor frå? Hadde eg møtt ho på Arbeiderpartilandsmøtet, ville eg nok synest at ho var veldig irriterande og berre i vege, spurde ho.

– Det er nok mange som ikkje er opptekne av politikk, kanskje er naive og ikkje trur at det går an å endre ting, svarte Hjorth.

– Det er ingenting som står på spel for dei, det er ingenting som betyr noko. Dei er aldri opptekne av saker, berre av personer og interne konflikter på jobben. Dei trur ikkje noko politisk engasjement nyttar. Ein må tru på noko. Tru på at om vi gjer noko saman så kan det nytte.

Torunn Husvik var glad over at Ellinor utvikla seg ut gjennom boka.

– Eg trur Ellinor vil vere kjedeleg å snakke med. Men sjølv om Ellinor er håplaus dei første hundre sidene, så kjem ho seg.

Vigdis Hjorth kjende tydelegvis att Husvik si oppfatting av Ellinor.

– Det var ei lette å først beskrive ho, og så sende ho ut i ei eksistensiell krise. Ho dett ut av si eiga kommunikasjonsrådgjevar rolle, og tek til å grine på eit møte med Postkom.

Vendepunktet

Torunn Husvik og Paul Gamlemshaug las boka med ulike briller.

– Det er klart det var eit vendepunkt var då Sunndal kommune gjekk inn for veto. Han tenkjer politisk. Eg meiner han tek feil, og at vendepunktet i boka var når Ellinor ikkje lenger ville vere nøktern lenger, men vere optimistisk, fortalde Husvik.

Vigdis Hjorth ga Husvik mest rett i vurderinga av kva som var vendepunktet i boka.

– Det er klart det var eit vendepunkt politisk då ein oppdaga at ein faktisk kunne vinne. Men eg ville ikkje skrive ei bok for dei som allereie er aktive, men for dei som ikkje engasjerer seg. I den grad litteratur kan vekke engasjement så ville eg skive ei bok som gjev eit løft.

Torunn Husvik kunne absolutt tilrå boka til tilhøyrarane til

Bok

Vigdis Hjorth:
Leve posthornet!

Cappelen Damm. 2012
184 sider

bokbadet.

– Sjølv dei som ikkje les så mykje skjønnlitteratur vil synest denne boka er fin å lese, fordi det handler om noko vi er engasjerte i. Det er mykje vi kan kjenne oss att i, samstundes som det er nyttig å sjå det vi driv med litt utanfrå, sa ho.

Av Sindre Humberset
sindre.humberset@neitileu.no

ASLE TOJE SKRIVER OM DEMOKRATIET I EUROPA:

Europa rundt

Rødt, hvitt og blått. Asle Toje skriver om demokratiet i Europa, men roter seg bort i avstikkere og utenomsnakk.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Velskrevne og til dels provoserende essay om Europa, men for mange personlige avstikkere vekker fra demokratitemaet.

Undertittelen lover mye: «Om demokratiet i Europa». At forfatteren var involvert i NUPIs lesevverdige utredning om Norge og EU for snart ti år siden, som vurderte de tre alternativene EØS, EU-medlemskap og en bilateral modell, gjør ikke forventningene mindre.

Asle Toje skriver mye om Europas kultur og samfunn, men lite av boken handler konkret om demokrati. Særlig demokratiet i EU, som han primært tar for seg i ett kapittel. Det heter «Brussel: Hvor er det blitt av alle europeerne?» og er til gjengjeld svært interessant.

Kolonien Brussel

Statsviteren Toje, som nå er forskningsjef ved Nobelinstituttet, inntar en annen kritisk posisjon enn hva vi er vant til i norsk EU-forskning. Han tar ansats med en snedig referanse til den britiske forfatteren Douglas Adams, som i boken På tommeltotten til Melkeveien forteller om en planet som må evakuere og samler befolkningen i tre store romskip, kalt Ark A, B og C. Ark B sendes først, med slikt som byråkrater, lobbyister og PR-konsulenter. Med denne gjengen sendt av gårde, finner de andre ut at det ikke er nødvendig å forlate planeten likevel, og bestemmer seg for å bli. Toje fastslår: «Hvis Ark B landet på jorden og grunnla en koloni, så ville kolonien hete Brussel.» Han følger opp med en god innføring i det demokratiske underskuddet i EU, drøfter mangelen på en europeisk identitet og offentlighet, og kritiserer EU-forskningens økonomiske avhengighet av unionen den skal studere.

Det kan hevdes at alle forhold i samfunnet virker inn på demokratiet, og boken er rik på kunnskap, men en så bred

tilnærming setter det viktige, mindre viktige og uviktige side om side. Boken er en slentrende rundreise i Europa, fra byråkratiet i Brussel til den irske musikeren Shane MacGowan, pornobransjen i Praha, Berlins billedkunst, fransk forstadsarkitektur og motorsykelbander i København.

Den nasjonale identiteten

Tojes prosjekt synes å være et forsvar for eksistensen og betydningen av nasjonal identitet. Truslene finner han både i en akademisk nedbygging av nasjonalstaten som et konstruert fellesskap, anført av Thomas Hylland Eriksen, og mislykket integrasjon av store innvandrergupper. Like iherdig som han radbrekker EU-demokratiet, hegner han om Festung Europa.

Det er mange avstikkere og utenomsnakk, særlig de første kapitlene er luftige. Toje kunne spart tid både for seg selv og oss om han i stedet hadde skrevet en kortere pamflett med hovedresonnementene. Når det er sagt, er den personlige tonen inviterende og boken lettlest.

Bok

Asle Toje:
Rødt, hvitt & blått.
Om demokratiet i Europa
Dreyers Forlag. 2012
342 sider

Av Morten Harper
morten.harper@neitileu.no

Løsningen på kryssordet fra 4-2012

Vinnerne var:

- Sevat Kjellargard, 3570 Ål
- Inger-Johanne Rykkvin, 7099 Flatåsen

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
H	A	N	D	E	L	O	G	K	O	N	T	O	R	
15	E	P	E	N	L	I	K	R	Y	P	T	H	O	R
19	R	R	K	U	O	L	S	Y	S	E	B	O	N	N
27	M	I	T	T	G	L	E	D	E	R	S	R	E	E
32	A	L	A	N	I	E	A	S	N	A	K	K	I	S
37	N	M	R	E	T	A	D	J	I	K	L	I	T	T
45	M	A	D	R	A	S	N	E	I	T	I	L	E	U
51	O	S	Ø	N	H	A	G	E	R	Å	D	L	N	
58	X	A	V	I	T	T	A	N	D	E	R	S	E	N
63	N	I	S	L	E	O	R	E	I	N	E	S	A	
70	E	B	U	I	O	N	L	R	R	E	I	N	A	T
75	S	E	L	V	S	K	U	D	S	L	U	T	T	
80	A	R	I	A	D	N	E	U	R	T	O	M	A	T
86	P	O	S	T	K	O	M	H	O	L	L	A	N	D

HISTORIEBOKPROSJEKTET:

Fjordingar og Sogningar

Vi har fått disse flotte bileta av Eldbjørg Stegane Engebø. Bileta viser delegasjonen frå Sogn og Fjordane til Oslo 19. nov 1994 for å demonstrere mot EU.

På plass. Neifolk frå Sogn og Fjordane er på plass i Oslo, klare til å demonstrere mot norsk EU-medlemskap, 19. november 1994.

FOTO: SKJALG ENGEBO

God servering. Det var fleire stands i Nei til EU-regi den 19. nov. 1994. Lillian Støyva frå Breim delte ut geitost, heimebaka flatbrød og spekekjøtt. Eit populært innslag.

FOTO: SKJALG ENGEBO

Alle var med. Alle kommunane i Sogn og Fjordane var representerte i demonstrasjonstoget. Her kjem mellom andre Eid, Gloppen, Luster og Hornindal.

FOTO: SKJALG ENGEBO

Ungdommar mot EU. Frå Sogn og Fjordane, i Oslo 19. nov. 1994.

FOTO: SKJALG ENGEBO

KALENDER

Januar

25. januar. Seminar i Trondheim om fagbevegelsen og EØS. Trondheim NOVA kurs- og konferansesenter klokka 11. Faglig utvalg i Nei til EU, LO i Oslo, Trondheim og Stavanger, Nei til EU i Nord- og Sør-Trøndelag i arrangerer faglig seminar før Trondheimskonferansen 2013. Med innledninger om «Kollektivforordningen», «Helsedirektivet», «Får vi solgt varene våre uten EØS?» og «EØS og faglige rettigheter.» Innledere: Stein Gulbrandsen, Unni Hagen, Dag Seierstad, Bent Endresen, Heidi Larsen. Påmelding innen 18. januar til www.loitronheim.no/euseminar/

25.-27. januar. Trondheimskonferansen 2013 på NOVA Hotell Kurs og konferanse. Trondheimskonferansen i 2013 vil ha et stort fokus på EU- og EØS-spørsmål. Det vil også arrangeres egne seminarer i forkant av konferansen som tar opp disse temaene.

Februar

23. februar. Årsmøte 2013 i Hedmark Nei til EU 23. februar klokka 11.00. Årsmøtet vil bli avholdt på Elverum. Kommer nærmere tilbake til sted

Mars

6. mars. Årsmøtet 2013 i Oslo Nei til EU klokka 18.00 på Anker hotell. Oslo Nei til EU inviterer alle medlemmer til årsmøte i 2013. Vi får politisk debatt om markedsadgang med blant andre Hallvard Bakke før de ordinære årsmøtesakene.

April

12.-13. april. Nei til EUs landskonferanse fredag 12. og lørdag 13. april i Oslo. EØS og arbeidslivet vil være blant temaene for konferansen, som kommer bare to uker før LO-kongressen 2013. Se <http://www.neitileu.no/aktuelt/> aktiviteter for mer informasjon.

14. april. Nei til EUs råds møte foregår i Oslo. Rådsmøtet er det høyeste organet i Nei til EU mellom landsmøtene.

Endepunkt

«Den siden som forsøker seg med triks og slagord vil tape»

THORBJØRN JAGLAND, Dagbladet 12. mars 1994.

PÅ SISTE

Audmjuk men rørt æresmedlem. Dag Seierstad var synleg rørt av heideren som landsmøtet gav han.

FOTO: EIVIND FORMOE

DAG SEIERSTAD ÆRESMEDLEM I NEI TIL EU:

Første æresmedlem i historia

Då landsmøtet i Nei til EU vedtok å innføre æresmedlemskap, var det sjølv sagt kven som måtte verte den første: Dag Seierstad.

Då Nei til EU-leiar Heming Olaussen på landsmøtefesten kunngjorde den første æresmedleimen, var det truleg berre Dag sjølv som vart overraska.

– Den uomtvistelege og sjølv-sagde kandidaten for æresmedlemsskap er Dag Seierstad, sa Heming Olaussen.

– Då styret handsama spørsmålet om æresmedlemsskap, så var det berre ein som argumenterte mot framlegget, og det var Dag,

fortalde Olaussen.

– I vår organisasjon har vi mange som har gjort ein stor innsats over mange tiår. I fremste rekke mellom dei har vi Dag Seierstad.

Var med frå 60-talet

Heming Olaussen gjekk gjennom Dag si historie innanfor den norske EEC-, EF- og EU-kampen, noko som var ei omfattande oppgåve. Dag var med sidan starten på 60-talet, og var mellom anna sentral i SF sitt EEC-utval i 1972. Han var sentral også i EU-kampen i 1994. Dag avslutta yrkeskarrieren som utgreiingsleiar i Nei til EU der han no framleis er med som styremedlem.

– I dei seinaste åra har spesielt rolla som medlem i Europautvalet vore viktig, sa Heming Olaussen.

– Dag sin innsats var viktig for at Europautgreiinga vart meir nyansert, og han var også viktig for Alternativrapporten. Vi må alltid vere best på kunnskap. Berre slik vil vi vinne, slo Olaussen fast.

Saman med æresmedlemskapen opprettar Nei til EU eit stipend til masterstudentar som vil skrive om EU-relaterte tema. Stipendet skal heite Seierstadstipendet.

Protesterte på tildelinga

Dag Seierstad var tydeleg rørt over tildelinga, men måtte likevel protestere mot æresmedlemskapen.

– Eg var mot innføring av ei ordning med æresmedlemskap i Nei til EU-styret. Men det fall meg ikkje inn at dette slaget skulle ramme meg, sa han.

– Det står i Nei til EU sine uskrivne vedtekter at du ikkje skal gjere skilnad på på folk. Eg

vonar ordninga vert avskaffa på neste årsmøte, og så skal eg heller leve med at eg vart den einaste æresmedleimen, sa Dag, til latter frå salen.

Dag meinte at det var mange som fortente prisen meir enn han.

– Det er veldig vanskeleg å plukke ut kven som kan vere mest uerstatteleg. Ein gong har eg sagt at den einaste som verkeleg er uerstatteleg i Nei til EU er [medlemsregisteransvarleg] Remi Moen. Eg vil dele denne heideren med Remi. Så lenge medlemsregisteret fungerer går alt bra. Hadde Remi hatt ansvar for medlemsregisteret i Nei til EU før 1994 hadde vi vunne over jasida med ti prosent, sa han vidare.

– Æresmedlemskap er tull, men eg skjønar det var godt meint, avslutta ein rørt Dag Seierstad.

Av Sindre Humberstet
sindre.humberstet@neitileu.no

» Eg var mot innføring av ei ordning med æresmedlemskap i Nei til EU-styret. Men det fall meg ikkje inn at dette slaget skulle ramme meg

Neste Standpunkt
Frist for innsendte bidrag til nummer 2-2013 er 10. februar.